

**TÜRKİYE
HİLÂLİAHMER MECMUASI**

**DOKSAN DÖRDÜNCÜ
SAYI**

SEKİZİNCİ YIL

15 Haziran 1929

ANKARA

M Ü N D E R E C A T

- 1 — Milletlerin iktisadiyatında içkinin fena tesirleri
- 2 — Alman Salibiahmerine nazaran kimyevi harbın sureti men'i
- 3 — Kanserden vukua gelen vefiyat nasıl tenkis olunabilir
- 4 — Belçika tahlisiyesi hakkında
- 5 — Hilâlihmer haberleri
- 6 — Salibiahmer haberleri

Dere edilmeyen evrak
iade edilmez

Türkiye

Mekale ve i'ânlar Ankara'da
"HİLÂLİAHMER MECMUASI",
müdürlüğüne gönderilmelidir

Hilâliahmer Mecmuası

Her ayın on beşinde Merkezi Umumi tarafından neşr olunur

Senelik abonesi bir liradır

Telefon numerosu 1255

MİLLETLERİN

İktisadiyatında içkinin fena tesirleri

Bu devirde en iyi anlaşılan hakikatlerden biri, insanları fena itiyatlarından vazgeçirmek için kuru nasihatlerin kâfi gelmediğidir. Bir adama, başına getirdiği felâketler hakkında fikir istiyormusunuz? Onun idrakine en yakın gelen bir telkin ile müessir olmak çareleri arayacaksınız. Ya'ni, en kuvvetli menfaat lisaniyle konuşacaksınız.

Bu psikolojik noktada, ferdin cemiyetle arasındaki sıkı rabıttan istifade etmek, ilmin icabatına doğrudan doğruya icabet sayılır. Biraz daha izah etmek için şöyle hatırlatalım :

Harp, ferdin cemiyet menfaatlarını korumak yolunda kendi nefsinin feda etmesini isteyen zarurettir. Kendi hesaplarına basit fedakârlıklardan kaçman bir çok insanlar milli ve içtimai hedefler uğrunda ölüme kadar giderler,

Şimdi bahsimize girelim : yukarıda çizdiğimiz çerçeve dahilinde içkinin zararlarından bahsetmek istiyoruz. Zararın cemiyetle alakasını arayacağız ve Alinin, Velinin ispirto yutmak suretiyle yalnız kendi kendisine muzir olduğunu zannetmesinin ne kadar yanlış olduğunu göstereceğiz.

Memleketimizde henüz gök almış bir san'at ve istatistik heyeti olmadığı için misallerimiz hariçten gelecektir. Felaketlerimizin mahiyetine nüfuz için başkalarının felaketlerinden kıyas alabiliriz.

Fransada 1924 senesi tetkikatının verdiği neticeye göre : 1.483.681 amele kazası olmuş, bunlardan 45.000 i ölüm ve ya ona yakın bir arıza ile nihayet bulmuş, bu suretle Fransa, beher iş günü hesabına 7,000 amelenin istihsa-

linden mahrum kalmıştır. Bu mahrumiyetin para ile ölçülen zararı üç milyondur. İş kazalarının Fransaya her sene tahmil ettiği masraf 4,5 milyarı tutuyor.

Yapılan tetkikat pek iyi meydana çıkarmıştır ki, iş kazalarının hakiki sebebi, makinelerin hatası yahut emniyet tertibatının noksanı değildir. Bilakis kazalar : amelenin kayıtsızlığından dikkatsizliğinden, ihtiyata icab ettiği kadar riayet edememesinden ileri geliyor. Demek bir amelenin havassı intibah halinde bulunsa, amele kendisini tehdit eden tehlike ile mütenasip bir dikkat ile mücehhez olsa, kazayı vücudunda getiren sebepler de ortadan kalkacaktır.

Herkes bilir ki fazla miktarda alınan alkol zehirdir. sinirleri tahrip eder, adalâtı gevşetir, reaksiyonları azaltır, harekâtın sur'at ve isabetini haleldar eder.

İki mütahassıs doktor alkolün zararlarını şu 4 madde ile tespit etmişlerdir :

1 — Sinirler üzerindeki tahribatı ile kazayı davet ettirir.

2 — Uzviyet üzerindeki umumî tahribatıyla kazaya uğrayan adamda ifakat ihtimallerini azaltır.

3 — Kalp üzerindeki tesirâtı ve harareti aşağı düşürmesi yüzünden kaza ve ya ameliyat neticesinde ölüm ihtimalini çoğaltır.

..

Muhtelif memleketlerde, kazalarla alakadar olan ne kadar müessise, müfettiş ve memur varsa hepsi, kazaların vukuunda ispirtonun en büyük amil olduğunu müttehiden söylemektedirler.

Almanyada sigortalar ittiheadı, patronlar teşiklâtına müracaat ederek işçiye karşı mücadele açılması lâzım geldiğini ve bu mücadelenin iktisadiyatla doğrudan doğruya alakadar olduğunu bildirmişlerdir.

İçkinin zararı yalnız kazaları tehkiye etmek cihetinden mutalaa edilmez. Ayyaş, kazaya uğramadığı zaman da faydalı bir unsur değildir. Çünkü her şeyden evvel sinirleri bozuktur; ekseri günler neş'esiz ve hastadır; ailesinin başında beladır. İş hususunda atıldır; ondan muntazam bir hizmet beklemek imkânı yoktur.

Yene tecrübe ve tetkikat ile taayyün etmiştir ki: ayyaşlar vücut makinesinin hassasiyetini kaybettikleri için fazla dikkat ve maharet sarfına luzum gösteren san'atların ifasından aciz kaçıyorlar. Bundan başka bazı Avrupa memleketlerinde içki meluflarının halkı tehlikeye maruz bırakabilecek san'atlara sülûku memnudur. Mesela: sarhoşluğu adat edinen kimselere şöförlük vesikası verilmez. Bizde ise bir çok otomobil kazalarının şoför sarhoşluğu yüzünden olduğu düşünülmüş bile değildir.

İçki iptilasıyla kazalar arasındaki münasebet nazarı dikkati celbedeliden beri büyük sanayi memleketlerinde bir

takım takayyût tedbirleri alınmıştır. Meselâ: fabrikalara içki sokmak memnudur. Sarhoşluğu aşikâr olacak derecede içmiş bulunan bir amele iş başına gelmez. Bu suretle 1901 den 1904 senesine kadar büyük bir bira fabrikasında yapılan kontrol, kazaların 1000 amele başına 36 ya indiğini göstermiştir.

Amerikada kuru rejimin ilanına en mühim sebep içki yüzünden millî iktisadiyatın tehlikeye girmiş olmasıdır. İçkinin Amerikada tarza istilasına göre bu memleketin memnuîyyet sayesinde ne kazandığını ölçecek kadar zaman geçmemiştir. İçkiyi iptilâ haline getirmiş olan nesiller için bu meş'um adetten birdenbire el çekmek kolay olmazdı. Netekim dünyanı muhtelif köşelerinden eski Amerika ayyaşlarına doğru kaçak içkiler hala akup gidiyor.

İçkinin iş kazaları üzerindeki te'sirini tespit için pazarertesi günlerine ait kaza yekûnlarını almışlar ve bu günün hafta içinde en fazla kaza kaydeden gün olduğunu görmüşlerdir.

Sebebine bakarsanız basittir :

Cumartesi günü işten kurtulan amele soluğu masanın başında alır; gece adamakıllı içer. Pazar günü akşama kadar sarhoştur. Pazar akşamı midesinin son boşluklarını da ispirto ile doldurur. Pazarertesi günü iş başına geldiği zaman herif elbette mahmurdur. Vücut makinesi hassasiyetinden mühim kayplara uğramıştır. Kaza, gelirken geliyor demediği için; dese de sarhoşluk

artığı onu anlayacak halde bulunmadığı için; bir dikkatsizlik felaketi getirir.

*
*
*

İçki iptilasile mücadele etmek için muhtelif memleketlerde ittihaz edilmiş ve mütemadiyen edilmekte olan tedbirleri saymak lâzımgelse bu makale hacminde yirmi, otuz tane sıralamak bile kâfi gelmez. Bazı kanunların, cemiyetlerin, hayri müessiselerin bu uğurdaki teşebbüs ve faaliyetleri, memleketimizde geniş bir tetkik sahası vücude getirmelidir. İçki ile mücadele sahasında bizim meydana koyabildiğimiz eser, çeyrek asırda adedleri bir düzüneyi geçmemiş nasihat kitapları ile gazetelerde nadiren görülür işaret makalelerinden ve bir de Hilâliahdarın pek sesiz kalan neşriyyatından ibarettir. İçkinin iktisadiyatımızla alakası, daha doğrusu iktisat hayatımız üzerindeki fena tesirleri mevzubahs bile olmamıştır.

Halbuki başka memleketlerde istihşâl nasıl sa'yın mukabili ise bizde de öyledir. Başka memleketlerde istihşâl hareketleri nasıl milletin en hayati varlığı halinde teklif ve kontrollara mevzu teşkil ediyorsa bizim için de keyfiyet aynıdır. Elbette bizdede içkinin sa'y hayatına, dolayısıyla istihşâl yekûnlarına tesiri olacahtır.

Bu esas dahilinde bulunduğumuz vaziyeti ve gittiğimiz yolu anlamak için neleri tetkik etmek lâzımgeldiği meydana çıkıyor.

1 — Türkiyenin bir senelik istihsal yekûnu kaç iş gününün birleşmesinden terettüp eder ?

2 — İş le randıman arasında nasıl bir nispet vardır ? Bu nispeti mucib olan iktisadi amiller nedir ?

3 — İçtimai bünyenin hastalıklarından istihsalin gördüğü zarar ne miktardadır ?

4 — Verem ve firengi gibi hastalıklarlala içki iptilâsı arasında ne gibi rabitalar vardır ?

5 — İçkinin sıhhat üzerindeki tesiri dolayısıyla omrû tabiidenden kaybedilen seneler, nüfus hareketinde ne gibi tebeddüllere sebeb olmaktadır ?

6 — Memlekette alkol istihlâki nasıl bir tahavvül gösteriyor ? Eğer artıyorsa tezayüt miktarı nedir ?

7 — Alkolün istihlâkindeki tezayüt miktarile iş günleri hasılıının tenakusu arasında nasıl bir nisbet husule geliyor ?

Bu noktaların tespiti şimdiye kadar düşünülmüşmüdür ? Hayır !

Şu hayır kelimesini telaffuz ederken garip bir hakikatı ifade ettiğimizi itiraf edelim. Bir şehrimizde bir evin tehlikeli bir vaziyette bulunduğu görülse, Belediye derhal müdahaleye mecbur olur. Mühendis yahut mimar eve bakar, bir takım hesaplara istinaden yapının istikbalini tayin eder; Evi, veya hiç olmazsa yanındakileri kurtarmak üzere tertibat alır.

Bu tedbirlere lüzum gösteren menfaati ammedir. Halbuki misalde mev-

zubahs olan beş on kişinin menfatidir. Öbür tarafta yapılacak hesap ise bütün milletin hayatına taalluk etmektedir.

Şimdi ilk ifademize rücu edelim :

Musibetle mücadele etmek için her şeyden evvel musibetin mahiyet ve şümûlünü anlamağa mecburuz. Cemiyetin maruz kaldığı felâketlerin ayrı ayrı her ferd için de bir felâket olduğunu öğretmekten işe başlamalıyız. Erzurumda üç beş dönüm tarlasını kabili istifade bir hale getirmeyen bir çiftçinin şu noksanından İstanbuldaki köşe bakkalına zarar vardır. Halkımız, iktisadiyyat aleminin bu inceliklerini idrâk etmeğe başladığı anda, milletin hayatında her şeyin bir kül olduğunu da anlar. O zaman Ahmedin, Hasanın ziyanında kendi ziyanını da görerek müteessir olur. Ve gene o zaman içkinin nasıl bir bela olduğunu hissederek mücadeleye kendiliğinden girer.

Şimali amerikada içki iptilasının Amerikan milleti hesabına muzir olduğu kanaati, oradaki halk ekseriyyetinin vicdanına yerleşmemiş olsaydı, içki memnuîyyetinin kanunu meydana çıkamazdı.

Gayeyi elde etmek için çare, evvelâ yolunu bulmak ne kadar güç olursa olsun o yoldan gitmek ve yanlış yollardan tutulmak tutulmak istenilen gayenin daima uzak kalacağını, sarfettireceği emeğin de daima ötekinden fazla olacağını bilmek gerektir.

B. K.

Âlman Salibiahmerine nazaran kimyevî harbın sureti men'i

Avrupa efkârı umumiyesinin kimyevî harp me'selesine alâka gösterdiği ve eslehai havaiyye ile eslehai kimyeviyyenin birleşmesinin sivil ehali için en mükemmel bir vasıtai tahrip olacağı kanaatı hevlengizi tedricen fertlerin fikrinde yer tuttukça kimyevî harbın men'i hakkındaki harekât ve teşebbûsâtın daha ziyade tebarüz etmekte olduğu şüpheden varistedir. Bunun doğrudan doğruya hazfindan sarfınazar mahsulâtı semmiyye i'malinin te'minatı kâfiye i'tası tahtında tanzimi bile, sanayii kimyeviyye fârikalarının pek kolayca imalâtı harbiyeye tebdil ve tahvil kabil olması dolayısıyla nakabili iktihâm müşkülâta maruz kaldığından şimdiye kadar bu menhususunda müteaddit vasıtalar tavsiye edilmiş ve hatta tarafımızdan bu sahifelerde profesör Van Eysinganın [1] sanayii kimyeviyyenin, sulh ve salâha ve beşeriyetin hayır ve nefine hasr ve tahdidi için onu beynelmîtel bir murakabeye tabî inhisar haline koyarak askerlikten tecrit eylemek hususundaki telkinatı tahlil edilmiştir.

Bu günde 1928 Teşrinievvelinde Lühîde in'ikat eden Beynelmîlel Salibiahmer konferansına Âlman Salibiah-

[1] Mecmuamızın teşrinisani nushasının 28 inci sayfasına müracaat.

meri tarafından takdim edilen kimyevî harbe vebu neviden diğer bir takım askeri tedabir ve teşebbûsata karşı sivil ehalinin daha müessir bir çarei himaye ve siyanetinden bahis olup 1928 Kânunusanisinde Brükselde içtima etmiş olan ehli hibre komsiyonundaki alman mürahasının noktai nazârını tasvip etmekte olan raporu arz etmek istiyoruz.

Filhakika sabık müsteşarlardan M. de Moellendorff sivil ehalinin himaye ve siyaneti vesâitle havai ve kimyevî bir taaruzun bu ehali için bais olacağı mehaliki mahufe arasındaki mevcut nispetsizliğin arzettiği bedahet karşısında ehli vukufa, bombarduman tayyarelerine karşı mileli muhtelif ceza kanunlarına bu gibi ef'âlî mahkûm edecek surette şiddetli bir memnuniyet vaz'ı teklifini telkin etmekteydi ki bu vesikayı buraya aynen derç ediyoruz.

Alman Salibiahmerile beraber alamanyanın bir çok muhafili, beynelmîlel salibiahmerler komitasının daveti nezaketperverane-sile kimya harbine karşı sivil ehaliyi muhafaza ve siyanet için 1928 Kânunu sanisinin 14'nden 18'inci gününe kadar Bürükselde içtima eden ehli vukuf kimselerden müteşekkıl beynelmîlel komsiyonun müzâkerat ile bundan istisnâ kılınan netayici büyük bir dikkat ve alâka ile takip etmişlerdir. Alman salibiahmeri bu müzakeratta nezaret müsteşarı müteakitterinden von Moellendorff ile M. le docteur Hanslin namlarında iki mürahhas tara-

ından temsil olundugunu görmekle müserref olmuştur. Alman salibiahmeri Bürükselde ve diğer yerlerde mevzuubahs olan mesaili büyük bir dikkat ve alâka ile mütalâa ettikten sonra 13 üncü beynelmîl konferansa zirde serd olunan efkâr ve mütalâatı arz etmekle müserrefliir:

Bürükselde içtima eden ehli vukuf konferansı müstakbel bir bappte mevadî kimyeviye ve tayyarelerle icra edilecek taaruzların bütün sivil ehaliyi tehdit edeceğini görerek mukarreratında bundan mülhem olmuştur.

Mesrudatı mezkûre bu husustaki muhafaza ve sıyanet tedbirlerinin her tarafta elzem olduğunu irae etmekle beraber senayi merkezleri ve büyük şehirler gibi daracak bir mahalde müctemi ve mütekâsif bir halde bulunan efradı beşeriyye kütlesinin muhafazası için ayrıca tedabiri hususiyyeye tevessül lâzımunu da nehy etmez. İstimdat işaretleri ihzaratı, mahfuz ilticagâhlar ihdası, gaz maskeleri tedarik ve istihzarı ve imdat mevkileri tesis ve kûşadı ve saire gibi Bürüksel konferansı tarafından tasvib olunan tedabir pek mühim olmakla beraber derecei kâfiyede bir himayeyi tekeffül edemez.

Neye karşı tahaffuz ve himaye olunmak ihtiyacı his ediliyor? Her nevi tayyare bombardumanlarına karşı değilmi? Atılan mermiyat ve bunların neşir edeceği gazat dahi bizzat muharebenin ceryan ettiği menatıktaki bulunacak olan büyük şehirlerde kimya harbinin mucip olacağı havf ve dehşeti aynen husule getirebilmeğe kâfidir. Hatta zamanımızdaki uzun menzilli toplar sayesinde harp muntıkası otuz kilometre umkundan dün kalmıyacağı bedihi olduğu gibi muharebatın esnası vukuundada harp menatıkındaki ehalinin meşakını mahdut bir surette olsun tehvine kimse muktedir olmayacaktır. Maamafih bu muntıkanın haricinde olduğu kadar dahilinde de tayyare bombalarına karşı mutlak surette bir himayenin lâzımı tevazzuh eder. Binaenaleyh bu hususta yalnız tayyarelerin mühnik ve muzırırssihha gazat istimâl etmelerini men ile yangın ıka veya infilak eden bombalar istimâlîne müsaade etmek pek noksan bir tedabir olur. Bunlar hini hacette daha mühlik tesirat ıka ederler. Yangın çıkaran bombalar camları kırıp geçirdikten ve tahrip bombaları duvarları yıktıktan sora muzırır-

sihha gazattan sıyanet için evleri kalafat etmenin ne manâsı kalır. Kimya harbi vesaiti gökten muhrık ve muhrup bombalar yağdıran tayyarelerden daha müthiş değildir. En büyük tehlike gaz muharebatı vesaitine karşı tasavvuru kabil bilecümle tedabiri tahaffuzuyyeyi gayri müsmir ve müessir kılan yangın ve tahrip bombalarının mes'eleye iştirakidir; bundan mada adı tahrip bombaları bile muzır gazat neşir ederler. Bugün öyle bombalar var ki bir ton sikleti haizdir; ve hedefe isabetlerinde pek azım miktarda muzırırssihha gazat neşir etmekle beraber kimyevi harp vesaitinden madud değildirler.

Bir tayyare ile yukarıdan atılan bir bombanın bais olduğu tehlikenin azametini irae ve ispat için mevadî infilakıyye sanayiine dair ecanibin teknik neşriyyatından bir kaç misâl zikir etmek kâfidir.

İtalyada intişar eden (*Rivista di artiglieria e genio*) topçu ve istihkâm risalei mevku-tesinin 1927 senesinin beşinci nushasında kaymakam A. Romani beton hedefler üzerine isabet eden bombaların tesiratını hesap ederek bundan tayyare hücumlarına karşı halkın tahaffuz ve sıyaneti için ittihazı lâzım gelen tedabire dair istihsâl ettiği netayici nispiyyeye göre eğer bomba = 1000 = kilo sikletinde ve 700 kiloluk bir maddeli infilakıyyeyi havi ise beton bir satıh üzerindeki sahai tahribi 3,5 metre = 500 = kilo sikletinde olup = 240 = kiloluk maddeli iflakıyyeyi havi ise 2,70 metre muhitinde olacağı tebeyyün etmiştir.

Bombaların işbu beton tabakası dahilindeki kabiliyeti nufuziyyesi ise (1) metre kadardır.

Eğer bombaların beton satıhlar üzerine olan nufuz ve tesiri bu derece olursa bunların bir çok katlı bir binayı baştan aşağıya kadar pek kolayca deleceğine ve mücavirindeki binalardada pek büyük hasarat ıka etmek suretile bu binayı kâmilten harap edeceğine hiç şüphe kalmaz.

(Woinai Technika) namındaki rus mecmuasının 1926 senesi Eylülü cüzünde bu bapta daha vazih malûmat vardır. Şumendifer mevakiinin gömülü olmayup yalnız betonla mahfuz olan aksamından bahs ederken M. A. Merin atideki netayice vasıl olduğunu beyan eder.

Bombanın sikleti Kilo	Havi olduğu me- vadi infilâkiyyenin		Açtığı Toprak Kutru Metre	Huni şeklinde Hufre Umku Kutru Metre Metre		Muktazi beton sütrenin sihai Metre
	Sikleti	Kilo				
45	23		7,2	0,54	2,16	1
135	98		8	0,67	2,70	1,2
270	135		11	0,85	3,42	1,4
450	225		12	1,08	5,32	1,6
900	450		13,5	1,21	4,86	1,7
1800	900		17	1,35	5,40	1,9
1000	900		17	1,50	7,50	2

Bu cedveldeki son sütun bilfiil lüzûmu derecede tedabiri tahaffuziyye vücade getirmekteki müşkülâtı maliye ve sunaiyyenin azametini iraeyle kifayet eder.

Bu kadar azım miktarda maddei tahribiyyenin infilâkı daima pek yüksek bir hararet tevhit eder. Binaenaleyh tesirâtı tahripkârane ekseriya harikta inzıam eder.

Teahhur fitili ile mücehhez tahrip bombalarının tesirâtı ise daha dehşetlidir. Alman Salibiahmeri amikan toprağa nüfuz ederek orada ancak 4, 6, 8, 12, 18, 24, 36 saat sonra mühim bir derecede teahhurla infilâk eden bir takım bombalar icat olundugundan haberdar edilmiştir. Bir şehirde böyle saatlerce ve hatta günlerce sonradan infilâk edecek bu gibi bir bomba bulunduğu takdirde bilcümle tedabiri tahaffuziyye ve tahlisiyyenin dışarı akamet olacağı aşîkârdır. Bu gibi şerait ve ahval dahilinde musibet mahalline en mükemml teşkilâtı malik bir heyeti tahlisiyyenin hizmetine müracaat onları beyhude yere mahv ve helâk etmek demektir.

Alman Salibiahmeri İsveçli Kp. Lindblad namındaki zabitan Ny Militar Tidskrift risalesinin 1928 Kânunusani nushasında intişar eden makalesini hususî bir alâka ile mütalâa etmiştir. Burada makalenin müellifi harfiyyen şöyle söylüyor: = Lagım bombalarının tesiri bilâşek tahaffuz için müessir ve emin bir çare bulunması nispeten daha kolay olan gaz bombalarından daha korkunçtur = (France militaire) in 1928 senest 27 Mart tarihli nushasında general Rouquerol = harp mehalikinin tevessûu = namile neşrettiği bir makalede diğer bir takım şeyler arasında di-

yorki: = Cemiyeti akvâm sivil ehalinin semdar gazat vasıtasile bombardıman edilmesini bütün milletlerin kendi aralarında men eylemeleri arzu ve temennisini dermeyeran, bir alman profössörü orduların gerilerine tayyarelerle uzaktan yapılan hücum ve taarruzu takbih ile sadamâtı harbe yalnız muhariple rin maruz kalmasını talep etti; filyiyatta ise bu mesele hakkında serd olunan arzu ve temeniyat bir hayali ham derecesinden ileri geçmeyerek ruzgârla dağılan bir sis gibi sıyrılıp gitti. Sivil ehali efkârı umumıyyesi ise havai bombardımanların en ziyade semdar gazat ile yapılacak olanlarından havf ve herasa duçar olmaktadır; hakikat halde ise infilak edici mermiyat bombardımanı ile gaz bombardımanının hangisinin daha mühlik olduğu henüz ispat edilmemiştir. Başka tehlike eslehai havaiyye şümül ve tesiratının gitlikçe tevessû etmekte olmasındandır.

Eyi bir hal ve vaziyetteki ordunun, gerideki sivil ehalinin maruz kalacağı darbelerle anıyen dışarı zaaf olması yüzünden inhilâl edebileceği pek alâ anlaşıla biliyor.

Alman salibiahmeri balâda zikir ve tatad edilen tehlikelere karşı müessir bir muhafaza usulü bularak mezkûr tehlikeleri bertaraf edebilmek için ne yapılması lâzım geleceği meselesini hususî bir dikkat ve itina ile tetkik etti. Ve bu tetkik neticesinde bu yolda bir tayyare bombası hücumu takdirinde buna maruz kalacak ehalinin meşak ve mezhahımını alâküllihâl tahfif için ne gibi tedabir ittihaz olunursa olunsun bazı hususattan dolayı bunun nakis ve natamam olacağı neticesine vasıl oldu; binaenaleyh Alman salibiahmeri

bu meselenin tetkiki için evvel emirde gimya silâhına müracaat ve istimâl etmeyeceklerini beyan eden muhtelif hükûmetlerden birinin şayet bu vaad ve taahhüdünü nakz ve ihlâl ettiği takdirde buna karşı ne gibi bir tedbir ve çare buluna bileceğini derpiş olunmasının pek büyük bir ehemmiyeti haiz olacağı fikrindedir. Filvaki bu keyfiyetin emin bir çarei halle isâl edecek tariki hallin daha ilk adımında tesadûf edilecek müşkülâtın biri ve bu müşkülâtın başlangıcıdır. Bundan başka birde kimyevi bombalarla diğer bombaları tefrik ettirecek arada bir haddi fasıl bulmaktaki inkânsızlığın tevliid edeceği müşkülâtta unutulmamalıdır.

Alman salibiahmeri bu hücum ve taaruzların menî çare ve imkânı olarak yalnız bir tarik mevcut olduğu, ve bu husustaki teknik tekâmül ve terekki ettikçe insaniyet mülâhazalarının büsbütün zirûzeber edileceği cihetle bunun da tayyare bombardmanlarının kat'iyetle büsbütün meninden ibaret olacağı fikrindedir. Bu men'i kat'i sayesinde yalnız kimyevi silâhın istimâli ve bunun sulh esnasında istihsalı değil bombardman tayyareleriyle buna müteallik istihzarat kâmilten bertaraf edilmiş olduğundan bu sayede bütün fenalık esasından kat ve hâl edilmiş olacaktır; bu memnuniyet sayesinde yalnız sulhperver ehali büyük bir tehlikeden kurtulmuş olmakla kalmayacak taarruz silâhlarından en müthiş men ve bertaraf edilmiş olacağı ecilden belki bu yüzden ilâm harplerde teahhura oğrayacaktır.

Alman salibiahmeri 13 üncü beynelmilel salibiahmer konferansına, ehli vukuf komisyonunun üzerine müterettip mesaii mühimmi-ei saireye zamimeten balâdaki maruzatının da tetkikine memur edilmesini telkine cûret eder. Bu hususat Alman salibiahmeri mezkûr komisyona balâda nevi ve mahiyyeti mezkûr beynelmilel memnuiyyetin sahai tatbik ve icraya vazımı temin edecek vasaitin idari ve cezai cihetten tetkik vazifesile mükellef bir kaç hukuk şinas ve meslek sahiplerinin iltihak ettirilmesini teklif eder.

Alman teklifi alâkayı celp edecek bir mahiyette olmakla beraber düşünlenecek olursa her memlekette tüccari tayyarecilikte sanayii kimyeviye gibi

kudreti harbiyenin en mühim emel ve gayesini teşkil, ne söylene ve ne yapılsa terekkiyatı fenniyyeden dolayıda bu hassasını daima muhafaza edecek ve bu suretle beynelmilel asayiş ve münasebatı haleldar eden hafi bir tehlike halinde kalacaktır.

Bu cihet Alman salibiahmerinin teklifatının sebebi zafını teşkil eylemekdedir ki tali bir takım taahhüdât vasıtasile mümkün olduğu kadar buna bir çare bulunması kespi zaruret etmektedir. Ayân azasından M. Henri de Jouvenl, alemin dört gözle beklediği bir sulh usul ve tariki bulabilmek için oğraşılırken geçen Kânunu evlde Fransız hükûmetinden cemiyeti akvama, avrupa askeri tayyarecilığının lâgvının ve tüccari tayyarecilığının da beynelmilel bir hale vaz ve ifragının teklifini ve bu suretle emnû asayişin tetvicini talep etmekle bu hususta bir adım daha atmıştır.

Şayamı takdîr ve mahemdet olan işbu teşebbûsat bilcümle hakiki muhibbanı sulh tarafından cidden tergipten ve teşvika sezadır. Mamafih bizde şu fikirdeyiz ki ehaliye, alemi tesmim eden kimya ile tayyarelerin mümtezicen kullanılması kâbusunun beynelmilel turuku kanuniyye ile izalesi arzu ve milletlerde, harbe mümaniat için bihakkın ceht ve gayret edilmekte olduğu hissi ilka edilmek murad olunuyorsa yalnız askeri tayyarecilığın lâgav ve hazfile iktifa edilmeyüp her ne şekil ve surette olursa olsun muharebe-i havaıyyenin kanunen büsbütün

meni mevkiî münakaşaya vaz ve hini muhasamada sahai havaîyye sırf sıhhi tayyarelere hasredilmelidir. Kimyevi harp hukuku düvelce adeta kabul olunmuş gibi isede hukuku milele mugayir ad olunmakta ve hâlbuki muharebei havaîyye bu hukuku muhalif görülmemektedir. O halde gerek muharebei kimyeviyye ve gerekse muharebei havaîyyenin her ikisininide aynı zamanda mahkûm kılacak surette beynelmilel kavanini mevzuada ilerileyelim; tahtelbahir muharebatın hazfi hususündaki münakaşanın ademi muvaffakiyyete oğraması bu bapta bir nüsâl teşkil edemez; zira tayyareler tahtelbahirler gibi zaif tarafın kullanmağa muhtaç olduğu bir silâh menzelesinde değildir. Aynı zamanda biz şu fikirdeyizki pek yüksek bir fikri insani ile yapılacak olan işbu teşebbüsât beynelmilel ehli vukuf komşiyonu tarafından sivil ehalinin muhafaza ve siyaneti vesait ve çareleri hususunda büyük bir isabet ve vukufla serd olunan mütalâata iltihaktan gayri bir manayı şamil olmadığı gibi hiç bir suretlede komşiyonun efkâr ve teklifatını selp edecek bir mahiyette değildir. Bir taraftan halkın muhafazası hususundaki işbu mütalâatın birinci esbap ve sevaiki muahedatın daima kabili ihlâl olmasından mütevellit ademi emniyetten ileri geldiği diğer cihetten ise ehli vukuf tarafından tavsiye olunan tedabiri tahaffuziyye ve teavûniye sivil ehaliyi hava ve kimyanın mûmteziç hucumundan temâmile muaf

ve masun kılamamakla beraber bir çok hayatı kurtarmak suretile büyük hizmetler ifa ettiği cihetle hiç bir suretle komşiyonun mütalâat ve teklifatı makamına da kaim olmak üzere yapılmış değildir. Bir sahai harbin bütün mecruhinini olümden halâs edemediği için ordulardaki hidematı sıhhiyenin hazfi hiç hatıra gelirmi ?

Şimdi sıra tekrar bunun ciheti icraiyyesi meselei müşevvekinde geliyor, çünkü madamki memnuîyyet meselesi mevzû bahistir, bunun tahtında mütetir bir de infaz ve icrası ciheti vardır. Muahedata muhalefetle nizamı ve intizamı ihlâl edecek olanlara karşı ahkâmı muahedatın icra ve infazının te'mini esasının hükûmetlere kabul ettirilmesi daima müşkül ve muaddal bir mesele teşkil edecektir; sulh teşkilâtı lehine inkişafına şahit olduğumuz en kıymetdar mesaisinin aleddevam bu mesele yüzünden felce uğramakta ve ittifakı ara ile husule gelen itilâfa daima mani olmaktadır. Bu gibi hususatta ekseriyetle — kolayca ve şerefli bir surette — umumi bir itilâfa vasıl olunmakta ve fakat sıra bu itilâfı mevkiî icraya koyacak ameli tetbirlere gelince zamanımızdaki beynelmilel hâleti zihniyye bunu gayri mümkün değilse bile müstehil kılmalıdır.

Binaen aleyh sivil ehaliyi hava ve kimya harbi mûmteziçine karşı koruyacak ve sulhun muhafazası için bu bapta beynelmilel yeni bir zihniyetin hükûmran olmasını hazırlayacak tedabir ve vesaitin araştırılması vakti merhumı artık gelmiştir.

Perofessör: *L. Demoles*

Nakleden :

Ali Osman

Kanserden vukua gelen vefiyat nasıl tenkis olunabilir?

Büyük Britanyada kansere karşı mücadele teşkilâtını yapanlar tarafından son Temmuz ayının 16'sından 20'sine kadar davet olunmuş olan beynelmilel kanser konferansı sayesinde diğer hususat meyanında evramı habisenin iptidası anında teşhisi ile tamamiye teşfiyesi için en iyi çarenin neden ibaret olduğu münakaşa olundu. Bir çok memleketlerin murahhaslarının bu hususa âit arzettikleri malûmatın cümleten teaccüp olunacak derecede bir vahdet ve müşabeheti fikriyye ibraz etmekte olduğu görüldü. Vaktinden evvel yapılan bir teşhis ve tedavinin inta' ettiği muvaffakiyyatı nakabili i'tiraz bir surette ispat eden (nazariyat, zanniyat, ümit ve temenniyat ve yahutta faraziyyat değil) vekayi' ve hadisat zikredebiliriz.

Leda (Leed) şehrinde bulunduğu nahıyei teşrihiyeden ileri geçmeden ameliyat olunmuş meme kanserleri vekayının tetkik ve tahlili yüzde doksan bu hastalığın on sene zarfında nüks etmediğini ve ihtimâl şifayap olduğunu göstermiştir.

Sir Jon Robertson Birmingâmda kanser vakayının kesret ve mebzuliyetine dair pek vazih bir kaç istatistik zikretti ki bu istatistiklere nazaren

bu memlekette her sene bu hastalıktan 1200 vefiyat vukubulmaktadır. Meme kanserlerinde hastanın memesinde şişlik his etmesiyle hekime müracaat etmesi arasındaki fasıla vasatı olarak on aydır. Bu pek acınacak bir haldir.

Sir Jon Robertson sözüne şu ifade ile netice veriyor: (son seneler zarfında öğrendik ki vakti zamanile ameliyyat icrası şifa ihtimalini pek ciddi bir surette artırıyor. Bana kalırsa, mesele hakkında talim ve terbiye ve tenvirine vabeste bulunuyor; binaenaleyh verem de yaptığımız gibi bu gibilerde, bu husus hakkında zihinlerinde ufak bir yesvese ve endişe tevellüt eder etmez, derhal hekime müracaat etmek itiyadını husule getirmeğe çalışmalıyız.)

Mukaddema bir kanser teşhisi bir idam hüküm ve ilamı te'sirini yapıyordu. Hali hazırda ise (Leed) de yapılan istatistik gibi istatistikler gösteriyor ki maraz elimizin erebileceği bir nahiyede mevzii bir halde bulundukça ve vakti zamanile tedavi olundukça şifa ihtimali mevcuttur. O halde mesele hastalığın teşhisini temin edecek usullerin taharrisi ile vaktinde tedavisine tevokkuf ediyor. Bu noktai nazardan aymı gayeye müteveccih muhtelif vesait tetkik olundu. Bunlar-

dan biri kembiriçli doktor A. Kuk - (A. Kook) tarafından münakaşa olundu. Bu zatın irae ettiği veçhile her sene İngilterede meme kanserinden 5290 kadın vefat etmektedir ki bu miktar appandisitten vukua gelen vefiyatın hemen iki misline muadildir. Mumaileyh hastalığın önüne geçebilecek yegâne çarenin bir hey'eti tıbbiye tarafından halkın hususi bir surette muayenei seneviyyeye tabi' tutulmasına vabeste olduğu fikrindedir. Bu pilana göre 100000 nufusa malik olan bir şehirde yövmiye seksen kişi muayene olunmak üzere senenin ta'tillerden gayrı olan 250 mesai günlerinde bu iş sene nihayetinde hitam bulmuş olacaktır.

Kadınlardan müteşekkil bir heyeti tıbbiye ile birde heyeti idare pek a'lâ böyle bir heyetin icrayı vazife etmesini temine kifayet eder, vebu da ancak senevi takriben bin İngiliz lirasına mâl olur. Doktor kuk bu tetbir sayesinde senevi on kişinin hayatının kurtarılabilceğini hesap ve aynı zamanda bunun hâlk nazarında kanserin kabili şifa olduğu kanaatını tevhit edeceğini de beyan etmektedir.

Bu, bir kanser mücadele heyeti muayenesi, fıkrı diğer mütehassıslar tarafından münakaşa edildi ve doktor Y. Mezen (Y. Maisin) — Belçika - in teklif eylediği tarz taharriyatı fenniye, pröpaganda ve ilâahirihi gibi bütün mücadele şartlarını camî, bir sistem halinde olduğu görüldü. Bu yolda bir heyeti muayene elyövm 1937 Temmuzundan beri Laycester (Leicester)

şehrinde icrayı vazife etmekte olup buraya (II) ay zarfında müracaat eden 103 kadından (20) sinin kanser arazi göstermekte olduğu teayyün etmiştir.

Bu baptaki tebligat içinde en mühim ve ümitbahş olanı NivYorklu doktor Jorj. A. Soper (Georg A. Soper)- in amerikan kanser mürakabe cemiyetinin son (15) sene zarfındaki hizmet ve eserini zikreden tebligatıdır. Bu cemiyet resmi ve gayrı resmi bilcümle hıfzıssıhha teşkilâtı vesaiti ile kanser hakkında umum için şayanı i'timat malûmat tehiyye ve tedarik etmiştir. (Kanser haftası) namı verilen kısa propaganda cidallerile binlerce eşhasa bu hastalık hakkında mücmel bir malûmatı iptidaiyye vermek mümkün olmuştur.

Bu hafta cidalleri bazan, memleketin bir yerinde muayyen gün ve tarihlerde bazan da evvelce kararlaştırılarak ilân edilmek suretile memleketin muhtelif aksamında teşkil edilmekte idi. Bu suretle tenevvür edebilecekler hakkında bir fikir edinebilmek için yalnız 1927 Teşrinî sanisinde yevmiye (10,000,000) nusha neşreden (500) Amerika gazetesinde halkı kanser hususunda tenvir edici (16) makaleden ibaret bir sıra makalatın neşrolunduğunu zikretmek kâfidir. Her gazetenin dört karii olduğu hesap edilse bu malûmat iki hafta müddetle yevmiye takriben (40,000,000) kişiye isal ve telkin olunmuş oluyor.

Bu eseri tenvirden ne netice mi istihsal olundu dersiniz?

Doktor Soperin ifadesine göre bu sayede etibba hastalığı daha seri' bir surette teşhis ve lâzım gelen müdavâtı icra etmektedirler. Pansilvanyada (13) senelik bir fasıla ile icra ettiği tetkikat ve taharriyat üzerine, müesses (Pansilvanya kanser komüsyonu) nun neşrettiği istatistikler bu eseri tenvir sayesinde ilk kanser arazının zuhurile doktora müracaat arasındaki müddet ve fasılanın dahili kanserlerde yüzde yirmi nisbetinde azaldığı ve hatta sathı kanser vak'alarında bu nispetin yüzde elliye irtika ettiğini ispat etmektedir. Doktor tarafından vukubulan teehhuratın miktarı da azalmıştır.

Hey'eti tıbbiyye tarafından ilk evvelâ vukubulan muayene ile ameliyat icrası arsında mürur eden zaman ve mühlet sathı kanserlerde yüzde (65) ve dahili kanserlerde yüzde (67) nispetinde azalmıştır. Cemahiri müttefikanın diğer nevahisinden sudur eden vekayide bu netayici teyit etmektedir.

Burada doktor Saperin, hadisenin iki muhtelif safhasına işaret ettiği görülmektedir: Bunun birincisi hastalığın ilk arazının zuhuru ile muayenei tıbbiyye arasında gûzeran eden vakit, ikincisi ise bu muayene ile müdavâtı hususiyyenin tatbikına iptidar olunması arasındaki vakıttır. Birincisini kısaltmak için halkın tenviri lâzımdır; ikincisini kısaltmak için ise doktorların kanser hakkında fennin son keşfiyatından haberdar olmaları icabeder.

İşte Berlinli doktor Blumental (Blumenthal) da bu nokta üzerinde sureti mahsusada ısrar etmektedir; fakat hasta ameliyat olunamayacak bir hale gelmezden evvel doktora müracaatla re'yini istimzaç etmezse doktorun hastasına hastalığının tariki tedavisini göstermesini bilmesi neye yarar? Bizim en mühim ve birinci işimiz birinci safhadaki müddetin kısaltılmasına masruf olmalıdır. Bunun için Hullu (Hull) doktor W. Allen Daley'in mufassalen arz ettiği bir kaç iptidai kaideyi nazarı dikkate almak lâzımdır. Bu zatın tavsiye ettiği propaganda vasıtaları bu hastalık hakkında vâzih ve açık ta'birat ile yazılmış kısa bir risalecik ile matbuata derc ettirilecek mekalelerden ve bir de umumî konferanslar, sıhhi sergiler, ilânlar ve filimlerden ibarettir. Münferit cehitler gayrı kâfidir. Diğer bir takım mühim teşebbüsatta olduğu veçhile bu noktai nazardan dahi bu bapta devamlı ve şedit bir mücadele ile meşgul olacak bir teşkilât ihtiyacı mutlak surette kendini hissettirmektedir. Biz ancak müstakbel batınlara kanser hakkındaki hakikati tanıttırmak suretile onlara bu illetten halâs olmak ihtimâl ve fırsatını verebiliriz. Bir sınıfın talebesini tedris ile diğer sınıflardaki çocukları kendi başlarına alfabenin serair ve gavamızını keşfe terk etmemeliyiz.

Ne kadar şayanı takdir olursa olsun her cemaatta, bu gibi teşebbüsâtı hayriyyeye pişdarlık edenlere engel olmak arzusunda bulunan bir takım münek-

Belçika tahlisiyesi hakkında

Sahil memleketlerin ekserisinde azasının adedi binlere baliğ olan bir çok tahlisiye cemiyet ve hey'eti ittihadîyeleri teessüs etmiştir. Bu memleketlerde bu gibi cemiyetlere mutlak lazum ve ihtiyaç olduğu ve fevaidi azimesi her kes tarafından takdir olunmakta ve bu nevi mühibbi beşeriyet müessesat kükûmeti mahalliyeye ile büyük ticaret bahriyye firmaları ve halkın bedeni ve ahlakı harsile uğraşan muarîf perveran tarafından himaye ve teşvik görmektedir.

Meselâ 1891 sensinde william Henry tarafından tesis olunmuş olan İngilteredeki (Life Saving Society) nam muazzam cemiyet vası Beritanya

kitler daima bulunur. Kanseri hususunda halkın tenvir edilmesi bahsi pek musip bir keyfiyettir. Bu tenvir mücadelesine muarız olanlar bu hususta yapılacak neşriyat ve propagandanın halkı tethiş edeceğini ve onlarda kansere karşı müphem bir korku ve za'fı asabı (Neurasthenia) husulünü intaç edeceğini iddia ediyorlar. Bu delilin hiç bir kıymeti varmıdır? Hakikati halde ise bir kısmı kanserden muztarip ve diğer kısmı henüz müsap olmamış iki sınıf efrat mevcut olup bunlardan birinci kısmı bu propaganda sayesinde kablel-vakit muayenei tıbbiyyeye müracaatla bundan cidden büyük bir

memleketinin her tarafına kol budak salmıştır. Mezkûr cemiyetin azasının adedi onbinlerce sayıla bilir. 1894 de İngiltere kralı bu cemiyeti tesahüp ve himayeten cemiyetin ismine birde kraliye kelimesinin terdif ve ilâve olunmasına müsaade etmiş ve aynı zamanda elyevm kral Jorj olan Pirens Dögalde mezkûr cemiyeti tahtı himayesine alınmıştır. Bu hadise çok manidardır. Şimal denizile ihata ve dahilen bir çok nehirler ve kanallarla ıskala olunmakta olan Belçika ise bir çok limanlara malik bulunmaktadır. Ve bunlardan Anvers limanı diğer memleketlerin en büyük limanlarile rekabet edebilecek bir derece ehemmiyyettedir. Hâlbuki her sene sahillerde ve limanlarla

istifade temin etmiş olacaklar diğerleri ise cûzi bir vesveseye düşseler bile olsa bir doktora müracaatla kendilerini muayene ettirerek binnetice müsterih olacaklardır. »

(Sir Berkley Moynihan) ın dediği veçhile: Eğer yapacağımız tenvir mücadelesi iyi bir teşkilâta malikse bu suretle halkı ölüm hayalile tahvif değil onu afiyet ve seadet içinde bir hayat ile bu ölüm tehlikesi arasında mühayyer kılan yolu göstermiş olursunuz.)

Salibiahmerler birliği kitabeti umumiyesi neşriyatından

Nakili: Doktor Ali Osman

menderekler ve nehirlerde vukua gelen magrukinin adedi yüzlere balığ olmaktadır. Binaen aleyh bir tahlisiyye cemiyyeti ittihadıyyesi diğer memleketlerde olduğu gibi belçikada bir çok qüsnü hizmetler ifa edebilir.

Filvakı diğer mütemeddin memleketlerde olduğu veçhile Belçikada yüzme ve tahlisiyye hey'eti ittihadıyye kraliyyesi namında bir yüzme ve tahlisiyye cemiyyetleri hey'eti ittihadıyyesi mevcuttur. Fakat herkesçe malumdur ki bu hey'eti ittihadıyyei kraliyye yirmi beş senelik mevcudıyyeti hayatiyyesi zarfında tahlisiyye işlerle pek az meşgl olmuş ve mesaisini yüzgeçlik terbiyei bedenıyyesi cihetine yani surf ispora hasretmiştir. Bu hey'eti ittihadıyyenin hakikatı halde yüzme dalma ve atlama sürat yarışlarile ve alehusus vater — polo dan başka bir şeyle iştigal etmedigini tastik etmek için salnamelerini karıştırmak kâfidir. Mamafih bu cemiyyetin hakkı sarihi bulundugundan bizim bu bapta bir itirazda bulunmak aklımızdan bile geçmez. Tahlisiyye mahfellerinde yüzmenin fevait ve muhassehatı ve insaniyyete karşı hidematı tercih olunmaktadır. Maamafih her iki maksat ve gaye yekdiglerinden oldukça farklı olduğundan her iki hey'eti ittihadıyyede diğer memleketlerde olduğu gibi pek alâ müstekıl olarak yan yana ispatı mevcudıyyet ve ifayı hizmet edebilirler.

Anverstede bir Belçika tahlisiyyeleri

heyeti ittihadıyyesinin ihdasına teşebbüs edilmesi pek tabii oldu. Şehir merkezinin muazzam tesisatı bahriyyesini geniş bir hendekle muhat bulunması ve parklarındaki havuzları hasebile Anverste su tehlikesi her yerden daha büyüktür. Ve aynı zamanda böyle bir hüsnü teşebbüsün Anvers yüzme ve tahlisiyye mahfelinin eseri mahsulü olması pek tabiidir. Pek mühim olan bu mahfel teşkilât ve takip ettiği maksat ve gaye itibarile diğer yüzme cemiyyetlerinden pek farklı olup bir cemiyyetten ziyade bir müesseseyi ima etmektedir. 1903 de anversliler tahlisiyye mahfeli namı tahtında Anvers yüzme kulubunda müstakıl bir şube teşekkül etmişti Bu mahfel yüzmenin insani gayeleri hakkında pek hararetli bir mücadele ile işe iptidar ederek magrukinin tahlisi ve iadei hayatı hakkındaki nafi ve güzel usullerini halka talim için bütün vesaitini istimal etti. 1912 de Anversliler yüzme ve tahlisiyye mahfeli namı tahtında Anvers ve civar mahâllerden Erkek ve Kız mektepleri şakirdanına meccani olarak yüzme ve magrukini tahlis ve hayata iade dersleri tertip etmek suretile sahai mesaisini tevsi etti. 1919 da yine hali hazırdaki isim tahtında 2 inci ordu zabitan ve küçük zabitanile anverste tedrisatta bulunan hey'eti talimiyyeye mahsus yüzme ve tahlisiyye muallimliği diploması vermek üzere hususi dersler küşat etti. Bil'ahare liman riyaseti memurini ile liman şirketi efradına mahsus olarak

daha muhtasar derslerde tertip etti. Derhâl ilâve edelimki Anvers hamamları havuzlarında gösterilen derslerin ücreti bizzat şehir tarafından tesviye edilmekte olduğu ecilden bu dersler her iki hey'ete mahsus müstahdimin için meccani idi. Bu tadabiri ihtiyatiyye idarei mahalliyye için şayanı iftihar bir keyfiyyet olmakla beraber nakdi noktai nazardanda düşünülecek olursa boğulanların eytam ve eramiline tekaüdiyye te'diye etmekten ise bu masrafı cüz'iyeye ile kurtulmak daha kârlı ve şayanı tercih değilmidi? Hiç şüphe yokki idarei mahalliye bu tedabiri haseneyi hasbervazife gark olmak tehlikesine maruz bulunan bütün memurinine teşmil edecektir.

13 Mart 1928 fedakâr tarihi Anversliler mahfeli tarihinde şayanı tizkâr bir tarihtir. Zira bu günde dirki M. C. de Kinderin riyaseti tahtında inikat eden Anversliler meclisi Belçika tahlisiyeleri hey'eti ittihadıyyesi Anversliler grupunun esasını kurmuştu.

Anversliler cemiyyeti müdiranı umuru yarı yolda tevekkuf etmeyerek bir beynelmilel tahlisiyyeler hey'eti ittihadıyyesi vücûde getirmek üzere Hollânda magrukin tahlis hey'eti ittihadıyyesile tesis münasebata iptidar ettiler. Bu suretle Hollânda, İngiltere, Almanya, İtalya ve Belçika tahlisiye cemiyyetleri arasında beynelmilel tahlisiye cemiyyetleri hey'eti ittihadıyyesinin bir Növesiteşekkül etmiş oldu.

Fakat bu beynelmilel cemiyyetler

ittifakında Belçikayı temsil eden yalnız Anversliler cemiyyeti değildir. Tahlisiye cemiyyetleri anversliler gurubu atideki şubeleri ihtiva etmekte idi.

A — Mektep dersleri ve «Martılar» ve «Foklar» namındaki şubelerile Anversliler cemiyyeti :

B — Liman riyaseti memurini şubesi :

C — Liman idaresi memurini şubesi :

D — Tanzifatı umumiyye memurini şubesi :

E — Mahalli Polis memurini şubesi :

Görüldüğü veçhile bütün bu şua-batın memurini vazifeleri icabı her gün magrukan vefat etmek tehlikesine maruz eşhasın müteşekkildir. Bunlar için 50 ve ya 100 metrelik bir mesafeyi yüzerek kat etmek ve ya denize canbaz vari atlamak mevzubahs olmayup ya bizzat kendin! kurtarmak ve yahutta boğulmak tehlikesine maruz kimseleri tahlis ile onlara muaveneti iptidaiyyede bulunacak meleke ve malûmatı vermek ve bundan başka magrukin üzerinde kolaylıkla Antverpia, Hovard, Silvester usulü müstahsenerleri dairesinde sun'î teneffüs icra ve tatbik edebilmelerini temin etmek lâzımdır. Bu güzel gurubun hakkile mükemmel olması için Etfaiyye ve birde rıhtım şirketi müstahdimini şubeleri noksandır.

İlk aydan beri Anversliler cemiy-

1929 Senesi

Hilâliahmer Meclisi Umumisi

Riyaseti Celilesine

(Mabat)

17 / 10 / 1928

*Hilâliahmer Merkezi Umumisi
Riyaseti Celilesine*

Teşrinievvelin dokuzuncu salı günü İstanbuldan hareket edilerek ertesi günü İzmir muvazalet edildi. Neticei tetkikat ber veçhi zir arz olunur:

1 — İzmir Hilâliahmer Merkezi tarafından zelzele münasebetile ilk zamanlarda İzmir şehri ve civarile Torbalı Merkez kazasına ve etraftaki köylere muavenet suretile yapılan sarfiyat yekûnu on altı bin liraya balığ olmuştur. İşbu sarfiyat, tevzi edilen erzak ve eşya esmanı, Tepeköy ve Torbalıda

yaptırılan ve henüz natemam kalmış olan on adet baraka masarifi inşaiyesile Dağ Kızılca köylerinde yaptırılan çardaklar üstadiyesi, imdadı sıhhi Heyetinin masrafı, nakdi tevziat, müteferrik surette yapılan muavenetin balığı namile kabili tasniftir.

Zelzele sahasına ceman 1709 çadır tevzi edilmiş olup tevziat köylerde Heyeti İhtiyariyeden, şehirde ise kısmen Polis karakollarından ve kısmen de İzmir Hilâliahmer merkezimizce şahıslarına itimat edilen kimselerden alınan senedat mukabilinde yapılmıştır. Teşrinievvelin on beşinci gününe kadar iadeten teslim edilen çadırlar mec-

yeti gayretperveranı Anvers hamamlarında vazifei hasenelerine başlamışlardır. Müptediler için çarşamba günleri saat 19 - 30 dan 20 - 30 a kadar limanın büyük hayuzunda yüzme gösterildiği gibi perşembe günleride aynı saatte yüzme hususunda daha ziyade tekâmül etmelerine ve tahlisiye usullerile atlama ve dalma gibi şeyler öğrenmelerine ihtimam olunmaktadır. Magrukinin hayata iadeleri usullerini göstermek üzere konfranslar tertibide mutasavverdir. Programın bu kısımile

Anversliler cemiyeti reisi iştigal etmektedir.

Biz şuna kaniizki Belçika tahlisiye cemiyetleri hey'eti ittihadıyesinin Anversliler gurubu hükûmeti mahalliyye ve bütün ehalinin mazharı muavenet ve himayesi olacaktır.

«Tahlisiye» işlerine bütün vesaiti ile müzaherete karar veren Belçika Salıbiahmeri bu yeni cemiyetin hizmet ve mesaisini alâka ile takip etmektedir.

Nakleden

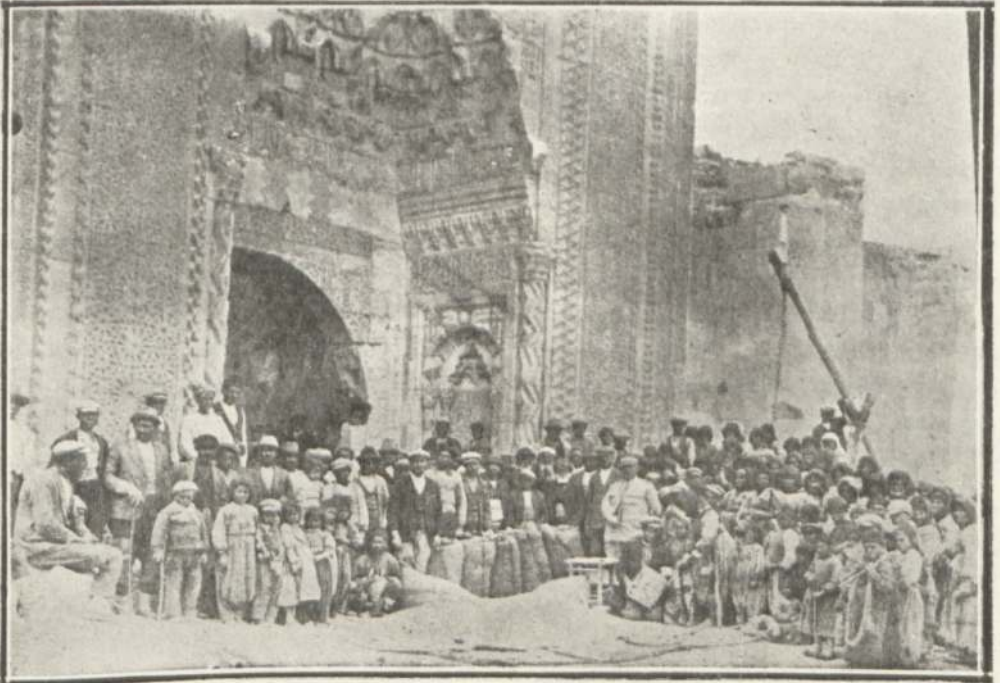
Dr. Ali Osman

muu iki yüz elli ikiye balığ olmuştur. Gezilen köylerdeki müşahedata nazaran çadırların pek zedelenmeden geri alınabileceği intibai hasıl olmakta ve çadırların tesellüm muamelesinin bir neticeye vasil olması halkın evlerini imâline ve zelzele tesirâtında zevaline mütevakıf gibi görünmektedir.

Torbalı ve etraf köylerdeki çadırların tesellümü için Merkezi kaza olan Tepeköyde bir memur ikame edilmiş olmakla beraber — Torbalı, Tire, Bayındır — mahalli hükümetlerince de bu bapta teshilât gösterilmesi işin in-

tizam dahilinde cereyanı noktai nazardan faydalı telekki edilmektedir.

2 — Torbalı ve etraf köylerde zelzele neticesi ekseri mebanî duvarlarının esash tamiri istilzam eder derecede çatlaması mühim bir kısmın enkaz haline inkılâbı teberruat hakkında mubalâgalı neşriyat bir çok ecnebi şirketlerin Harbi Umumi esnasında yıkılmış olan yerlerin yeniden inşası için tatbik olunan usûlden bahsetmek suretile muracaatları, medenî ihtiyacın asgarisini olsun tatmin edecek kadar köyler mebanisinde bir islâhat arzusu,

Aksaray vilâyeti asarı Selçukiyeden Sultan hanında
Hilâliahmerin muhtacine buğday tevzii

evlerini kaybeden halkın heyecanının tesiri zelzele sahasında duçar hasar olan evlerin bir şirket vasıtasile yaptırılması fikrini hasıl etmiş ve bu husus için İzmir Hilâliahmer Merkezimizce şirketlerle bir kaç temas vaki olmuş ise de Hilâliahmer namına ancak Merkezi Umumünün karar vermeğe salâhiyattar olduğu kanaati teyyüt edince intizar vaziyetine geçilmiştir.

İzmir Hilâliahmer Merkezinin bu baptaki teması iki esasa kabili irdadır.

a — İki oda, bir sofa, bir banyo, bir mutbaki ihtiva edecek ve bin iki yüz lira raddelerinde bir meblâğ ile başarılabilecek mebaniye bedeli ashabınca beş senede mukassatan tediye edilmek suretile şirkete yaptırmak. Taksitlerin muayen zamanlarda tediye edileceğine dair hükûmetin kefaletini ve birinci taksit bedelinin — mahsulâtın satış zamanına kadar — bankalarca tediyesini Hilâliahmerin teşebbüsât ve muzaharetile temin etmek.

b — Kudreti olmıyanlar için: tetkik suretile muhtacı muavenet olanları tespit ve teberrüat balığını elde ettikten sonra neticeye göre bunlar hakkında ayrıca bir karar vermek.

2 — Torbalı ve etrafındaki köyler hasarâtı umumîye cetveli, halk arasında bu bapta mütahassıl kanaata, imdadı sıhhi heyetinin tetkikatına göre en çok hasara uğramış olduğuna hükmedilen Tepeköy, Torbalı, Hortune, Çapak, Karakuyu, Arslanlar, Meşhet, Çapıcı Arıkbaşı, Karaağaç köylerini mahâllen tetkik etmek ve bu suretle:

a — Hasarzede köylerin hali hazır vaziyetini kavzamak.

b — Hakihaten muhtacı muavenet olanların tefriki esasatını taharri etmek.

c — Binnetice edilmesi zaruri muavenet hakkında bir kanaate vasıl olmak maksadile İzmir muvasalatının ertesi günü on buçukta hareket edildi.

Perşembe, cuma, cumartesi olmak üzere üç gün merkezi kaza olan Tepe köy ile Torbalı, Hurtune, Çapak, Karakuyu, Arslanlar, Meşhet köyleri gezildi.

Yıkılan veya hasara uğrayan evlerin ekserisi ashabı tarafından bedeli peşin veya bilâhara tediye edilmek şartile yeniden yapılmış ve tamir edilmiş ve elyevm kısmen de edilmekte bulunmuştur.

Gezilen köylerde muhtacı muavenet olan kimselerin hissiyata kapılmıyarak mahâllin hususiyeti hakkında bitaraf malûmat verebilecek bir haslette olan ve samimiyetine âmmece kanaat edilen zevat delâletile haneleri birer birer görölmek suretile tespit edildi.

Balâda arz edilen şekilde icra edilen tetkikat neticesi olarak: Tepeköy Merkez kazası ile Torbalı, Hurtune, Çapak, Karakuyu, Arslanlar, Meşhet köylerinde muhtacı muavenet olarak (174) hane tespit edildi. Gerek Merkezi kazada ve gerek gezilen köylerde edilen tahkikata nazaran gidilmeyen diğer köylerin muhtacı muavenet olanları (126) olarak tahmin edilmek suretile

Torbalı kazasile etraf köylerde ceman (300) hanenin tamire muhtaç oldukları kanaatine vasıl olundu.

İzmir şehrinde aynı sebepten müteessir ve muhtacı muavenet olduklarına dair şimdiye kadar müracaat etmiş olanların miktarı (150) raddelerinde olup bunlardan iki üç mahalle bizzat gezilmiş ve müracaat edenlerden bir kısmının tamiratını yaptırdıkları fakat ekserisinin hali harabî sabıkını muhafaza etmekte oldukları görülmüştür.

Muavenet miktarı berveçhi atı iki esasa göre kabili tayin olduğu mülâhaza edilmiştir.

1 — Torbalı ve etraf köylerindeki üç yüz hanenin muayyen şekilde ve bir sistem dahilinde asgari bir oda ve bir küçük sofa olmak üzere yaptırılması esasına göre Tepeköyde küçük sıhhiye memuru halil Efendi namındaki zatın götürü olarak yaptırdığı aynı mıkıyastaki evin inşa bedeli olan 350 lirayı hane başına vahidi kıyası addetmek.

2 — Muhtacı muavenet olanların derece liyakatleri, ihtiyaçları nispeti, mevcut enkazdan istifadeleri, kendi faaliyetleri dahili hesap edilerek mikdar tayin etmek.

Birinci esasa göre :

Torbalı ve etraf köyler için 105,000 liranın,

İzmir muhtacını için 50,000 liranın ki 155.000 liranın.

İkinci esasa göre :

Torbalı ve etraf köyler için 30.00.) liranın.

İzmir muhtacını için 15.000 liranın, ki ceman 45.000 liranın vasatı olarak kifayyet edeceği kanaati hasıl oldu.

Şekli muavenet :

a — Mevzubahs haneleri bir teşkilât vücuda getirmek suretile tamir ve inşa ettirmek.

b — Muktazi malzemeyi tespit ve bunları ashabına aynen tedarik ederek yalnız üstadiyeyi nakten tevzi etmek ;

c — Muhtacine münhasıran derecelerine göre nakit tevzi etmek.

Şekilleri mevcut olup maksadı temin noktai nazarından (c) şeklinden sarfı nazar olunarak (a) ve (b) şekillerinden birinin tercihi faydalı telekki edilmiştir.

Tatbikatta :

Gezilmeyen köyler muhtacının aynı usûlde tespiti ;

2 — İzmirde yapılacak muavenetin şimdiye kadar müracaat etmiş olanlar hududu dahiline hasrı ileberaber bunların da haneleri birer birer tetkik edilmek suretile henüz tamir edilmemişlerin tespiti ve hakikaten mühtacı muavenet olduklarının ve aynı zamanda hanelerinin harabisi zelzele bulunduğuun Belediyece tasdik ve tevsik ettirilmesi: hususatını ehemmiyeti mahsusasına binaen arz ve teyidi hürmet eyleyrim efendim.

Mafettişi Umumi

MUSTAFA

Raporun tetkikinden müsteban olacağı üzere hareketzedelere iki şekilde muavenet icap ediyordu. Keyfiyeti ariz ve amik tetkik eden Heyeti İdareimiz ikinci şekli yani en ziyde muhtaç olanların tahrip olunan evlerinin tamir ve inşasına yardım etmek üzere hane başına elli liradan 600 hane için 30.000 ve İzmir şehrindeki tahribat için de 15.000 ki ceman 45.000 liranın nakten muhtacine tevziine ve bu yardım pa-

rasının inşaaata ve tamirata tahsis edilmesinin teminine karar verdi.

Maruz karar üzerine 45.000 liranın en muhtaçlara tevziile İzmir Merkezinde mevcut diğer ianatın kâmilten Merkezi Umumiye gönderilmesi lüzumu İzmir Hilâliahmer Merkezine tebliğ edilmiş ve tevziatın sureti icrasına mutaallık sureti âtide münderiç bir de talimatname gönderilmiştir.

Muhtacin için Ereyli istasyonundan Aksaray anbarına
vürut eden Hilâliahmer buğdayları

26 Teş. Sa. 1928

*İzmir Hilâliahmer Merkezi**Riyaseti Muhteremesine*

İzmir ve civarı hareketzedelerinden en muhtaç olanlara derecei ihtiyaçlarına göre münasip görülecek miktarda Merkezinizde mevcut iane akçesinden 45,000 liranın nakten tevziile bakiyesinin Merkezi Umumiye irsaline Heyeti idaremizce karar verilmiş olduğundan mezkûr 45,000 liranın berveçhi zir mevada tevfiikan tevzi buyurulması:

1 — Makamı Vilâyetin riyaseti altında Zati âlileri ve Merkezi muhteremeleri heyetinden münasip görülecek zevatın iştirakile bir komisyon teşkil olunarak tevziatın mezkûr komisyonun murakabesi altında icrası.

2 — Tevziatta istimâl edilmek üzere 1000 adet tevzi mazbatası gönderildiğinden tevziatta bunların istimali ve muavenet görenler tarafından imza mühür veya parmak izleri alınarak ve zirinin tevzi heyetince ve mahâllin en büyük mülkiye memuru tarafından tastiki.

3 — Tevziatın en muhtaç olanlara tahsisi ile hane başına verilecek mebahğin ihtiyaç derecesine göre tayin ve tevzii.

4 — Tevzi edilecek o'an paramın behemehâl hanelerinin inşasına tahsis etmelerinin temini.

5 — Vakı olacak muavenet neticesinde evelce tevzi olunan çadırlara lüzum ve ihtiyaç kalmayacağından Tor-

balı ve etraf köylerdeki çadırların toplanması için Merkezi kaza olan tepe köyde bir memur ikamesi ve Torbalı, Tire, Bayındır mahâlli Hukûmetlerince bu hususta teshilât ve muavenet göstermelerinin temin buyurulması.

6 — İade edilecek çadırlar her halde muhtacı tamir bir halde olacağı cihetle diğer tahriratımızda da rica olduğu veçhile bunların berayı tamir Eskişehir anbarına sevk ve irsalinin temini.

7 — Haraketiarzdan haneleri münhedim olup açıkta kaldığı anlaşılan muhtacının mukaddema tanzim edilmiş olan iki kıt'a defteri Merkezi Umumimizde mevcut bulunduğundan mezkûr defterlerin irsaline lüzum olup olmadığının iş'arı.

8 — İkinci madde de mevzu bahs tevzi mazbatalarının tevziatın hitamında alelusul tastik olunarak berayı mahsup Merkezi Umumiye sūr'atı irsalı.

9 — Hareketiarz ianesi olarak toplatılıp Merkezinizde mevcut bulunan mebalığden tevzi edilecek 45,000 lira alikonularak bakiyesinin lüzumuna mebni Merkezi Umumiye irsâl buyrulmasını rica ve evvelce hareketiarz sahasını teftiş etmiş olan Cemiyetimiz Müfettişi Umumîsi Çorum *Meb'usu Doktor Mustafa Beyin neticei teftişatı olarak tanzim ettiği rapordan istihraç olunan bazı mevat ve kısımların tetkikat ve tevziatta mucibi istifade olacağı mütalâasile leffen takdim kılındığı

beyan ve bilvesile teyidi hürmet olunur efendim.

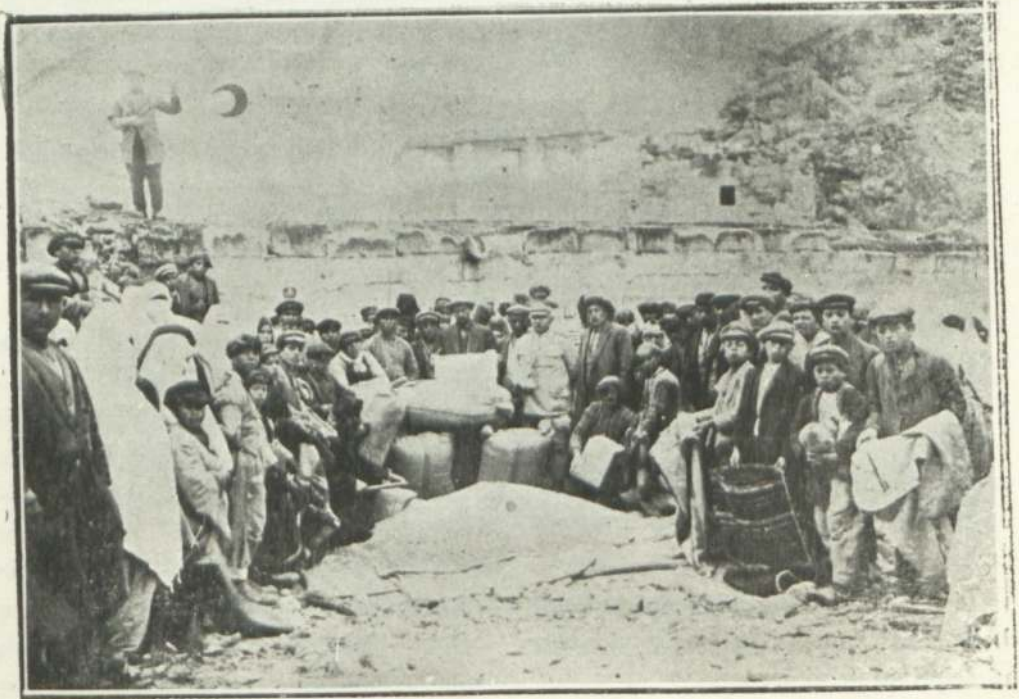
REİS

Sıhhiye ve Muaveneti İctimaiye Vekili
DOKTOR REFİK

Bu talimatname ve tebligatın gönderilmesi üzerine İzmir Merkezinden cevaben aldığımız 26 Teşrinisani 1928 tarih ve 1300 numarolu mazbatada Nizamnamei Esası ahkâm ve mevadına ve Merkezi Umumî tebligatına sarîh bir muhalefetle, gönderilmesi bildirilen paranın irsalinden evvel bunun ne gibi yerlere sarfedileceği soruluyordu. Bu mazbetanın suretini aşağıda arz eyleriz.

Türkiye Hilâliahmer Cemiyeti Umumîsi Riyaseti Canibi Âlisine

31 Mart 1928 akşamı vukua gelen, Torbalı ve Tepeköy havalisinde azim hasarâtı mucip ve İzmirde yüzlerce fukara meskenini gayrı kabili istimâl bir hale getirmiş olan hareketiarz dolayısıyla Cemiyet namına Merkezimiz ilk imdat olmak üzere anbarında mevcut çadırları sevketsmiş ve iaşelerini te'min ederek Merkezi Umumîlerinden gönderilen çadırları da tevzi ile esbabı istirahatlarını temin eylemişti. Yapılan bu yardımın muvakkat olması ve

Hilâliahmerin Ürgüpte muhtacine buğday tevzii

açıkta muhtacı muavenet âilelerin meskenlerini ihya ile daimi huzurlarının temini maksadile evvelâ memleketin eşraf ve muteberanının teşvikile Merkezimiz mümessillerinin de iştirak eylediği umumî bir içtima aktedilmiş ve bu içtimada halkı iane itasına teşvik için teşebbüsatta bulunulması kararlaştırılmıştır. Filhakika buraca yapılan teşebbüsâtın ve Merkezi Umumîlerinin her tarafta beyannameler neşretmesi tesirini göstermiş ve halkımız da açıkta kalan bu felâketzedelerin yardımına iştirak edebilmiş olmak üzere ianeye iştirak eylemiştir.

Açıkta kalan biçarelere bir an evvel birer mesken tedariki için beş on gün zarfında İzmirde toplanan iane seksen bin lirayı tecavuz ettiği ve belki bunun iki misli de Merkezi Umumîlerinde toplandığı halde şimdiye kadar maatteessüf hiç bir teşebbüste bulunulmaması yedi sekiz aydan beri çadır altında intizarda bulunan felâketzedeleri nevmît etmiş ve bunların yardımına koşmuş olan halkımız da bihakkin dîlgir olmuştur. Bu vaziyet müteaddit defalar Merkezi Umumîlerine bildirilmiş ve her ne şekilde yardım yapılacaksa tesrii rica edilmiş olmasına rağmen müspet hiç bir cevap alınmamış ve iki gün evvel aldığımız telgrafnamenizde ise ianat parasından 45.000 lirası alınarak üst tarafının Merkezi Umumîlerine irsali bildirilmiştir. Sırf âfetzedegânın vaziyeti elimelerine çaresaz olmak için necip vatandaşlarımız

tarafından vakı olan bu teberrüatin mavuzualeyhinden gayrıya sarf edilmeyeceği hakkındaki kanaatımız mutlak ise de Merkezi Umumiye gönderilmesi istenilen paranın hareketzedegâna ne gibi bir muaveneti temin için sarf olunacağıın Merkezimizce bilinmesi her gün müteaddit müracaatlar karşısında bulunan Heyetimiz için bir vecibe olduğunu teslim buyurunuz. Binaenaley ianat akçesinden felâketzedelerin hiç olmazsa en ziyade muhtaç olanlarına birer mesken inşası ve İzmirdeki fukara hanelerinin tamiri ve bir kısmına da nakten muavenette bulunulması gibi esaslı ve pek mühim yardımlarda bulunulmayacak olursa Cemiyetin şahsiyeti maneviyesine yapacağı sui tesir itibarile badema burada hiç bir sebep ve suretle halkın muavenet ve muzaheretine müracaât imkânı kalmıyacaktır. Bu sebeple pek geç kalmış olan yardım için ne gibi mukarrerat ittihaz buyurulmuş ise bir an evvel bildirilmesini ve bilâteahhur tatbikına mübaşeret edilmesi esbabının istikmalini arz ve istirham eder ve bilvesile taktimi ihtiramat eyleriz efendim Hazretleri.

İmzalar :

İZMİR HEYETİ MERKEZİYESİ
AZALARININ İSİMLERİ

Marul'arz mazbatanın mutalâa ve tetkiki neticesinde Heyeti Celilelerinin de muhakeme buyuracakları veçhile Merkezi Umumi, kendine tâbi olması lâzımgelen bir Merkeze karşı varidat

ve sarfiyatından hesap vermeğe mecbur bulunmadığı gibi bu talebi de Nizamnamei Esasî ahkâm ve mevadile kabili telif görmiyerek cevaben İzmir Merkezine keşide eylediği telgrafname-de mebalığı matlubenin irsalinde ısrar eyledi.

Bu talebimize karşı İzmir Heyeti Merkeziyesi tarafından berveçhi ati cevapla mukabele olundu :

İzmir : 6 / XII / 928

Ankarada Hilâliahmer Merkezi

Umumîsi Riyasetine

Hareketi arz felâketzedelerinin vaziyetini tetkik ve yapılacak yardımı

tespit etmek üzere müteaddit heyetler faaliyete geçmiş ve ahiren vukua gelen seylâp dolayısıyla perişan olan yüzlerce ailelerin de yardımına şitap edilmiştir. Hakiki ihtiyaç bir haftaya kadar taayyün edeceği cihetle şimdiden irsalâta imkân olmadığı Heyeti Umumiye kararile maruzdur.

İzmir Merkezi Reisi

HÜSNÜ

Marul'arz telgrafnamenin mutalaa-sından istidlâl buyurulacağı üzere Merkezi Umumi tarafından İzmir'e izam kılman Müfettişi Umumi Çorum

Tokatta 929 senesi çiçek bayramı hatırası

Meb'usu Doktor Mustafa Beyfendinin en bitaraf vasıtalarla ve çok esaslî surette yaptığı tetkikatı ve bu tetkikat üzerine ittihaz olunan karar yapılması lâzım gelen yardım derecesi İzmir Merkezince nazarı dikkat ve itibara alınmamış ve yeniden heyetler teşkil ile tetkikat icrası gibi teşebbüsata girişilmişti Merkezi Umumî İzmir hareketzedelerine muavenete başladığını ve bu muavenetin takviyesi hususunda Hilâliahmere yardım edilmesini muhterem halka ilân etmekle temin edilen teberrüattan hareketzedelerin mübrem ve hakikî ihtiyaçlarına kâfi gelecek yardımları yaptıktan sonra mütebakisinin yeni ihtiyaçlara mukabil istihzarata tahsisi en tabii ve lüzumlu bir hareket iken bu teberrüatın son santimine kadar hareketzedelere sarfı hususunda İzmir Merkezinin izhar eylediği tavrı hareketin manası anlaşılamadı.

Alelhusus o sırada Merkezi Umumî Orta Anadolu'da ve Şark Vilâyetlerinde hâdis olan kuraklık dolayısıyla Heyeti Vekilei Muhteremenin ittihaz buyurduğu karar dairesinde yüz binlerce vatandaşın iâşesini temin ile de iştigale başlamış ve menabii varidatça pek geniş faaliyetlere müsait olmıyan butçesinden başka umumî sermayesinden mühim bir kısmını ayırarak sarfına karar vermiş bulunuyordu.

İzmir merkezinin şu veçhile iltizam ettiği tavrı hareket Merkezi Umumînin hukuk ve salâhiyetine bir te-

cavuz ve Nizamnamei Esasî ahkâm ve mevadına karşı bir mugayeret teşkil eylediğini müşahade eden Heyetimiz son defa geçişde eylediği bir telgrafname ile Merkezi Umumî kararına tevfiği hareket olunmadığı takdirde Nizamnamei Esasinin 123 üncü maddesinin tatbiki mukarrer bulunduğunu tebliğ zaruretinde kaldı.

İzmir merkezinin bu son tebliğatımıza da verdiği cevap Heyeti Merkeziyemizi tatmin eder mahiyatte zuhur etmediğinden aktolunan 23 Kâ. Ev. 1928 tarihli içtimamızda bu Merkez Heyetinin istifaya davet edilmelerine aksi takdirde Nizamnamei Esasî 123 üncü maddesinin tatbikile İzmir merkezinin tasfiyesine karar verildi.

Kararı vakun tebliği üzerine İzmir Heyeti istifaya daveti kabul ve istifanamerlerini ita eylediler. Aynı zamanda Merkezi Umumî İzmir hareketzedelerine tevziine karar verilen 45,000 liranın sureti tevziini inkitadan kurtarmak, İzmir merkezi için yeni bir Heyet teşkiline delâlet etmek üzere azadan Çorum meb'usu Doktor Mustafa ve Tokat Meb'usu Hüseyin Hüsnü Beyfendileri İzmir'e izama karar vermişti.

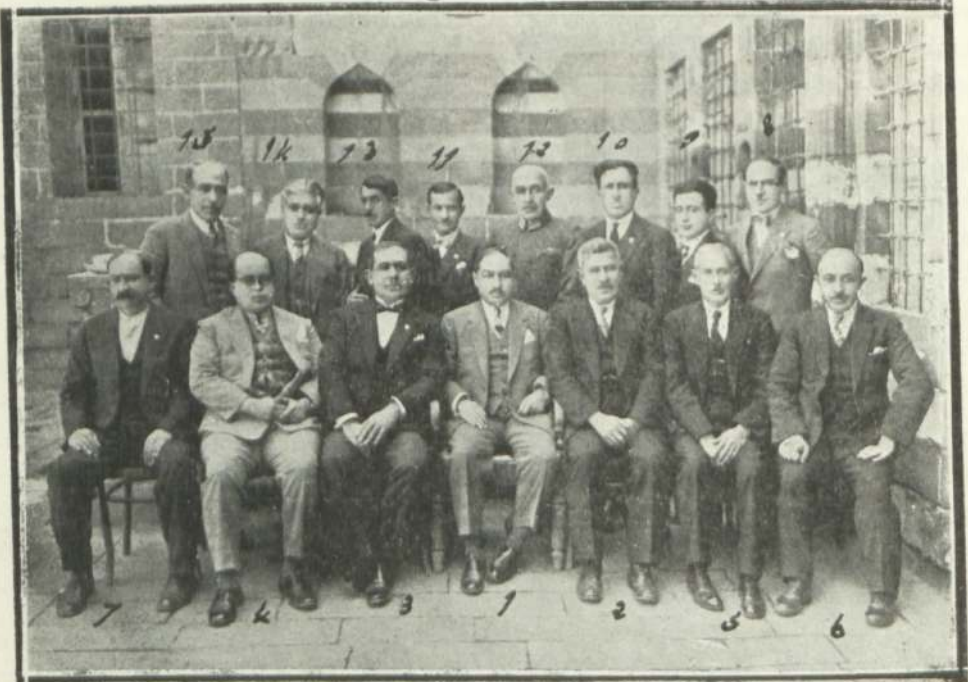
Mumaileyhim 31 Kâ. Ev. 1928 tarihinde İzmir'e muvazaletle her şeyden mukaddem hareketzedelere yapılmakta olan tevziatın devamını temin ve bilâhara alâkadar zevat ile temasa gelerek İzmir Hilâliahmer Meclisi Umumîsinin içtimaa davetini temin ve yeni Heyeti

Merkeziyenin intihabına delâlet eylemişlerdir.

6 Kâ.Sa. 1929 tarihinde içtima eden İzmir Hilâliahmer Meclisi Umumisince intihap olunan ve Reisisanı Hüsni Bey müstesna olarak diğer azanın intihabı ile teşekkül eden yeni Heyeti Merkeziye faaliyete geçerek Merkezi Umumînin tebliğatı ve hile hareketzedelere 45,000 liranın tevziini ikmâl etmiş ve şu suretle bu hadisede kapanmıştır.

KALECİK HAREKETİ ARZI

Merkezi Umumînin, depolarımızda mevcut çadırları kâmilan İzmir hareketzedelerine tahsis ettikten sonra hareketzedeler için toplanan ianattan bir kısmile çadır mubayaasında isticâl etmekte nekadark haklı olduğu İzmir hareketi arzını muteakip memleketimizin iki yerinde vukua gelen hareketi arzlarla sabit olmuştur. Filhakika 8 Teş.Ev. 1928 tarihinde Angara vilâyeti Kalecik kazasının Çandır ve Hasayaz

Diyarbakir hilâliahmer cemiyeti heyeti merkeziyesi

- 1 - Reisi evvel Dr. Gafur Nüzhet bey. 2 - Reisi sani Attar Zade Hakkı bey.
3 - Aza Dr. Ali Rıza bey. 4 - Vilâyet matbaa müdürü Akif bey. 5 - Avukat Kemal Şekip bey. 6 - Teflik Efendi Zade Sitki bey. 7 - Tüccardan Yotli Zade Tahir bey. 8 - Piringçi Zade Nedim bey. 9 - Tayyare bilek bayli Mustafa Seyfullah bey. 10 - Varidat mümeyyizi Cemil bey. 11 - Muallim Cevdet bey.
12 - 7 inci K. Ordu serbaytar Miralay Memet bey. 13 - Tüccardan Helvacı Zade Sabri bey. 14 - Baro müdiri esbaki Mustafa efendi. 15 - Fotoğrafçı Daniyal bey.

Nahiyelerinin 18 köyünde vukua gelen hareketi arzdan 250 hane ve mebani yıkılarak 1300 kişi açıkta kalmıştı. Keyfiyet Merkezi Umumimize ihbar edilir edilmez son defa mubayaa ettiğimiz çadırlardan elli mahruti çadır. Kaleciğe gönderilmiş ve açıkta kalan vatandaşların muhafaza ve sıyanetini temin etmiş olduğu gibi bu havalide şiddetli bir kuraklık hüküm sürmesi dolayisile mevcut iase buhranını da izaleye çalışarak hareketzedelere nakten 3.000 lira miktarda tevziatta bulunmudur.

Kalecik hareketzedelerine yapılan muavenet dolayisile Cemiyetimize bervechi ati teşekkürname gelmiştir.

Kalecik : 14/X/928

Sıhhiye ve Muaveneti İctimaiye Vekili
Doktor Refik Beyfendi Hz.ne

Kazamızda vukubulan zelzeleden müteessiren meydanda kalan sekiz yüz küsür nüfusun temini ihtiyaçları için evvelen ve acilen kamyonlarla çadır gönderen ve muteakiben mesken inşa ve tamirâtı için Hilâliahmer Merkezi Umumisinden 3.000 lira tahsis buyuran Sıhhiye Vekili Muhteremi Doktor Refik Beyfendi Hz. ne Kazamız felâketzedegâni namına teşekkür eyleriz efendim.

Kaymakam
RAGİP

C.H.F. Mutemedi
ABDULLAH

Belediye Reisi
HÜSEYİN

H. A. Ş. Reisi
Dr. RAHİMİ

GÖKÇEDAĞ VE DAĞARDI HAREKETİ ARZLARI

Kezalik 2/3 Mayıs 1929 tarihinde biri Orhaneli Kazasının Gökçedağ Nahiyesinde, diğeri Kütahya Vilâyetinin Simav Kazası dahilinde Dağardı Nahiyesinde iki şiddetli hareketi arz vukua geldiği ve müstacelen yardım yapılması Bursa ve Kütahya Hilâliahmer Merkezlerimizle Orhaneli ve Simav Şubelerimizden telgrafla bildirilmişti. Derhâl yaptırdığımız tahkikat neticesinde Orhan elinin Gökçedağ Nahiyesinde muhtelif köylerde 404 hane tamamen, ve 464 hane kısmen münhedim olarak bini mütecaviz nüfuz ile açıkta kaldığı ve simavin dağardı Nahiyesinde de Nahiye Merkezinde münhedim olmıyan bir mesken kalmadığı gibi Laşköyünde 25, Gulmanlarda 6 ve diğer köylerde bir çok hanelerin harap olduğu anlaşılmaması üzerine burası için son bir gayretle elde edilen 50 çadır mahalline gönderildiği gibi Kütahya merkezinden de mälzemei sıhhiyeyi hamilen bir imdadı sıhhi hey'eti zelzele mahalline giderek yardıma başlattırılmış ve ayrıca Simav Şubesinde mevcut 300 lirayı mütecaviz meblağın hareket zedegâna sarfı Kütahya Merkezile Simav Şubemize tebliğ edilmiştir.

Orhanelinin Gökçedağ Nahiyesindeki hasarat Dağardı Nahiyesine nispetle çok fazla görüldüğünden hareketzedelerin ihtiyacatı âcilelerine sarf

edilmek üzere Orhaneli Şubemize nakten 2.000 lira ve bunu müteakip ihtiyacın çok şiddetli olduğu hakkında Bursa Vilâyetinin iş'arı üzerine de yenden Bursa Hilâliahmer Merkezimize nakten 3.000 lira daha gönderilmiş ve mebalîği mezkûre kâmilan hareketzedelere tevzi ettirilmiştir.

Merkezi Umumînin şumûllü muaveneti yetişinceye kadar Orhaneli Şubemiz tarafından Merkezi Kazaya tabi köylerde muhtaç köylülere Nizamnamei esasîye tevfikân âcil muavenet olarak yüz lira tevzi olunmuştur.

Hareketiarz mîntakalarına yapıldığını şimdiye kadar arzettekte olduğumuz muavenetleri hulâsa etmek istersek verilen çadırlarımızın da bedelile beraber:

Lira	
İzmir hareketiarzı mîntakasına	165.000
Kalecik « «	5.500
Gökçedağ « «	5.100
Dağardı « «	3.000 ki
cezan:	170.000 li-
rayı mütecaviz yardımlar ifasına muvaffak olmuştur.	

Kuraklık mîntakalarına yapılan yardımlar

Merkezi Umumînin 1928 senesi hamulei mesaisi meyanında bilhassa Orta Anadoluda hükûmferma olan kuraklığa karşı yaptığı vâsi ve şumûllü yardımları başlı başına bir fasıl teşkil edeceğinden icraatı sairemizden evvel bu ağır vazifemizin tarzı ifasından

Erdekte bayram münasebetile rozet dağıtan yavrularımız.

Aralarındaki zat Erdek şubemizin reâsidir

Hey'eti Muhteremelerini malûmattar etmek isteriz.

Malûmu âlileri olduğu üzere birkaç seneden beri Orta Anadolu'da devam eden kuraklığın geçen senede çetin bir şekilde temadisi üzerine hasat vaktine tekaddüm eden aylarda Cemiyetimize re'sen müracaatlarda bulunulmaları kuraklıktan sıkıntı çekenlere Hilâliahmerin muaveneti talep edilmişti.

Merkezi Umumînin geçen seneki Meclisi Âlinin tasdik buyurduğu butçemizde mevcut imdat ve muavenet faslının müsaade ettiği nispette vaki olan talepleri is'af ve nakten lâzımgelen yardımları ifa eylemekte idi.

Bu cümleden olarak Yozgat Hilâliahmer Merkezinin vukubulan Müracaatı üzerine 28 Nisan 1928 tarihinde Yozgat muhtaçları için Merkezimiz emrine 5.000, Kırşehir Vilâyetinin Mecidiye ve diğer Kazaları muhtaçları için Kırşehir Vilâyeti emrine 1.500 Cumhuriyet Halk Fırkası Kâtibi Umumîliğinin iş'arı üzerine Konyanın Cihanbeyli Kazası köyleri muhtacını için 2.000 Akdağ madeni Hilâliahmer Şubesinin iş'arı üzerine Akdağ madeni muhtaçları için 31 Mayıs 1928 tarihinde 1.500 Dahiliye Vekâleti ve Eskişehir Vilâyetinin iş'arı üzerine Seyitgazi ve Sivrihisar Kazaları muhtaçları için Eskişehir vilâyeti emrine 3.000 Aksaray vilâyetinin iş'arı üzerine bu Vilâyet mülhakatı muhtaçları için 10 Haziran 1928 tarihinde 2.000, 18 Temmuz 1928'de Çorum muhtacını için 3.000 ve 25 Temmuz 1928'de

Çankırı Vilâyeti muhtaçları için 5.000 ki ceman 22.000 lira gönderilmek suretile mümkün görülen muavenetler yapılmıştır.

Bu suretle re'sen Cemiyetimizden vakı olan taleplerden daha ziyade Hükûmeti Cumhuriyeye müracaat edilmiş olduğu, kuraklık yerlerine Hilâliahmerce muavenette bulunulması hakkında Baş Vekâleti Celileden Merkezi Umumimize gönderilüp sureti berveçhi zir arz olunan tezkereden anlaşılmıştır.

6 / 2789

Hilâliahmer Merkezi Umumîsi Riyasetine

Açlıktan şikâyet eden Konya, Kırşehir, Aksaray, Yozgat, Eskişehir muntıkalarındaki halk için müstacel olmak üzere Cemiyetinizden yüz bin liralık muavenetin ifası için Cemiyetin yüksek şefkatini davet ve tahrik etmeye ihtiyâç görülmüştür.

Mevzubahs darlık muntıklarında ihtiyâç halinde bulunanların zaruretlerinin tehvini zımında Cemiyetin şefkatkâr yardımlarının ibzâlini ve teşebbüsattan malûmat ita buyurulmasını rica ederim efendim.

28 / VI / 1928

Başvekil
İSMET

Başvekeleti celilelin bu tezkeresi üzerine 2 Temmuz 1928 tarihinde inikâat eden Merkezi Umumînin vaziyetini ehemmiyetini derpiş ederek butçemizin İmdat ve muavenet faslında mev-

Merkez ve Şubelerden gelen hesaplar

Kasaba: 1/1/29 dan 31/3/29 tarihine kadar

İanat 4800, aidat 13860, makbuzsuz ianat 560, pul 12835, çiçekten 8829, gazete 262, ilâmatı adliyyeye 2750 ki ceman 43806 kuruş makbuzat ve bundan 25624 kuruş merkezi umumîye gönderilmiştir.

Amasya — 1/10/28 den 31/3/29 tarihine kadar:

İanat 100 aidat 24750 diğer ianat 16265, puldan 26600, çiçekten 5280 ki ceman 72095 kuruş tahsilât olmuş ve bundan 61300 kuruş merkezi umumîye gönderilmiştir.

Sandıklı — 1/1/29 dan 31/3/29 tarihine kadar:

Aidat 11110 diğer ianat 7805, puldan 3350, çiçekten 1670, varidatı muhtelifeden 1095 ki ceman 25030 kuruş tahsilât olmuştur.

Mahnev — 1/1/29 dan 31/3/29 tarihine kadar:

cut 100.000 liranın bildirilen muntakalar muhtaçlarına tahsisi ile muavenet ifasına karar vermiş ve kararı vakum tatbikine başlamak üzere bulunulmuş olduğu bir sırada Dahiliye Vekili Muh-teremi Şükrü Kaya Beyefendinin kuraklık muntakalarında esash bir tetkik seyyahati vukubuldu.

Müşarunileyhin, tetkikatını mübey-

İanat 5670, aidattan 1100, diğer ianattan 743 puldan 472 ki ceman 7985 kuruş hasılat olmuştur.

Kuşadası — 1/1/29 dan 31/3/29 tarihine kadar:

İanattan 13600 puldan 24220 çiçekten 4335 ki ceman 42155 kuruş hasılat olmuş ve bundan merkezi umumîye 45000 kuruş gönderilmiştir.

Kemah — 7/10/28 den 31/3/29 tarihine kadar aidattan 200 puldan 1400 çiçekten 1460 ki ceman 3060 kuruş hasılat olmuştur.

Kâhta — 1/10/28 den 31/12/28 tarihine kadar:

İaneden 3150 aidattan 1450 pu'dan 1180 çiçekten 1023 ki ceman 6723 kuruş hasılat yapılmıştır.

Dersim — 1/7/28 den 31/3/29 tarihine kadar:

Makbuzlu ianattan 8260, aidattan 2700 makbuzsuz ianattan 1834 puldan 1892 çiçekten 1126 muhtelif varidattan

yin Heyeti Celilei Vekileye taktim edilen mufassal raporlarında, ittihazı derpiş olunan tedabir meyanında Hilâli-ahmerin de yardımlarından istifade edilmesi vardı.

Bu rapor üzerine Heyeti Celilei Vekilece ittihaz olunan kararname Başvekâleti Celilenin sureti berveçhi âti tezkeresile Cemiyetimize tebliğ olundu:

(Bitmedi)

768 ki ceman 16575 kuruş hasılat olmuş ve merkezi umumîye 3016 kuruş gönderilmiştir.

Divriki — 1/7/28 den 1/10/28 tarihine kadar:

Makbuzlu ianattan 70, aidattan 2450, puldan 2400, ilâmatan 400 ki ceman 5320 kuruş hasılat olmuştur.

Sivas — 1/7/28 den 1/3/29 tarihine kadar:

Makbuzlu ianat 3150, aidattan 92000, puldan 2500, çiçekten 5931, müsamereden 7537 ki ceman 111118 kuruş hasılat olmuştur.

Şarkışla — 1/1/29 dan 31/3/29 tarihine kadar:

Ahmetli şubemizin Erkânı

Puldan 9500, çiçekten 517 ki ceman 10017 kuruş hasılat yapılmış, ve merkezi umumiye 13840 kuruş gönderilmiştir.

Manisa Akhisarı — 1/1/29 31/3/29 tarihine kadar:

Maktu makbuzlu ianeden 46730, aidattan 800 maktu 4, makbuzsuz ianattan 14712, puldan 10275, çiçekten 10395, gazeteden 500, varidatı muhtelifeden 400 ki ceman 83812 kuruş hasılat olmuş ve merkezi umumiye 40000 kuruş gönderilmiştir.

Havsa — 1/1/29 dan 31/3/29 tarihine kadar:

Puldan 1900, çiçekten 3042, varidatı muhtelifeden 880 ki ceman 5822 kuruş hasılat olmuştur.

Osmaneli — 1/1/29 dan 31/3/29 tarihine kadar:

Maktu makbuzlu ianattan 400, puldan 4990. Çiçekten 723 ki ceman 9713 kuruş hasılat olmuştur.

Mirefte — 1/1/29dan 31/3/29 tarihine kadar:

Maktu makbuzlu ianelerden 2130, aidattan 1200 maktu makbuzsuz ianattan 2757 ki ceman 6087 kuruş hasılat olmuştur.

Erzincan — 1/1/29 dan 31/3/29 tarihine kadar:

Aidattan 1800, maktu makbuzsuz ianattan 5180, puldan 4500, çiçekten 9010, müsamereden 99565 ki ceman 90055 kuruş hasılat olmuş ve bundan merkezi umumiye 30000 kuruş gönderilmiştir.

Konya — 1/1/29 dan 31/3/29 tarihine kadar:

Maktu makbuzlu ianattan 810, makbuzsuz ianattan 1513, puldan 16727, çiçekten 6891, gazeteden 788, bedeli icardan 40000, Alaşehir Maden suyundan 280, Karahisar suyundan 14958, ki ceman 100423 kuruş tahsil olunmuş ve merkezi umumiye 11102 kuruş gönderilmiştir.

Adana — 1/1/29 dan 31/3/29 tarihine kadar:

Puldan 95700, çiçekten 22050, müsamereden 189960, ilâmatı adliyeden 2000 ki ceman 303710 kuruş hasılat olmuş ve bundan merkezi umumiye 1718 kuruş gönderilmiştir.

Eşen — 1/1/29 dan 31/3/29 tarihine kadar:

Maktu makbuzlu ianat 5050, puldan 10, çiçekten 835 ki ceman 5895 kuruş hasılat olmuş ve bundan merkezi umumiye 500 kuruş gönderilmiştir.

Mustafa Kemalpaşa — 1/1/29 dan 31/3/29 tarihine kadar ;

Maktu makbuzlu ianattan 8845, çiçekten 1120 ki ceman 9965 kuruş hasılat olmuştur.

Tokat — 1/1/29 dan 31/3/29 tarihine kadar:

Aidattan 35000, puldan 6500, müsamereden 22646, Turhal Şubesinden 14000, İdareihususiyeden 50000 ki ceman 140322 kuruş hasılat olmuş ve bunaa 70000 merkezi umumiye gönderilmiştir.

Cemiyetimizin İzmir Merkzine merbut ikiçeşmelik muayene hanesinin 1929 senesi Şubat ayı Sıhhi İstatistik cedvelidir.

Hastalığın İsmi	Çocuk	Kadın	Erkek	Yekûn
Mide hastalıkları	12	51	35	98
Ak ciğer «	20	18	17	55
Kalp «	0	15	27	42
İdrar yolu «	2	19	20	41
Sinir «	0	22	15	47
Bağırsak «	12	14	6	32
Cilt «	18	19	21	58
Göz «	10	15	26	51
Kulak «	32	45	32	109
Bağırsak kurtları	10	0	4	23
Sıtma «	21	13	10	44
Grip «	23	10	13	46
Zatürree «	4	6	2	12
Zatülcenp «	5	12	3	20
Akciğer veremi	4	18	9	30
Sair aza veremi	7	3	2	12
Romatizma	0	23	25	48
Belsoğukluğu	1	10	9	20
Kadın Hastalıkları	0	31	0	31
Harici	32	85	73	190
Saire	12	75	59	146
Kızamık	1	0	0	1
Yekûn	221	523	408	1150

Antalya — 1/1/29 dan 31/3/29 tarihine kadar :

Müsamereden 31685, aidattan 1800, maktu makbuzsuz ianattan 1300, puldan 11338, çiçekten 1725, muhtelif varidattan 1598, şubattan 37311 ki ceman 142761 kuruş hasılat olmuştur.

Viçe — 1/1/29 dan 31/3/29 tarihine kadar :

Maktu makbuzlu ianattan 910, puldan 4812, çiçekten 989 ki ceman 6781 kuruş hasılat olmuş ve bundan merkezi umumîye 5988 kuruş gönderilmiştir.

İğdir — 1/1/29 dan 31/3/29 tarihine kadar.

Maktu makbuzlu ianattan 13600, puldan 3500, çiçekten 3324 ki ceman 20424 kuruş hasılat olmuş ve bundan

18922 kuruş merkezi umumîye gönderilmiştir.

Emet — 1/1/29 dan 31/3/29 tarihine kadar :

Aidattan 3600, puldan 1000, çiçekten 1073, iskanbilden 3078, muhtelif varidattan 2366 ki ceman 11107 kuruş gönderilmiştir.

Bünyan şubesi — 1/1/29 dan 31/3/29 tarihine kadar :

Puldan 400 çiçekten 805 ki ceman 1205 kuruş hasılat olmuştur.

Bornova — 1/1/29 dan 31/3/29 tarihine kadar :

Aidattan 200, puldan 5600 çiçekten 10852 müsamereden 12050 ki ceman 28702 kuruş hasılat olmuş ve bundan 17791 kuruş merkezi umumîye gönderilmiştir.

Azerbaycan Hilâliahmeri

Azerbaycan Hilâliahmerinin teessüs ve Azerbaycan gosigal Sovyat Cumhuriyeti Hükûmeti tarafından tasdiki 1923 sercesine tesadüf eder.

Bu gün meri olan nizamâtına göre cemiyetin mükellefiyetleri aşağıda yazılıdır:

a) Harp zamanında kızıl ordu kara ve deniz kuvvetleri efradına sıhhi yardımlarda bulunmak,

b) Sovyet hükûmetlerinin harp esirlerine Beynelmîl Salibiahmer mevzuatı dahilinde muavenet göstermek,

c) Tabii afetlerle kazalardan mutazarrır olanlara yardım etmek.

d) Muharebe ve kıtlık sebeplerile zuhur eden hastalıklar ve keza Verem ve Firengi gibi sarı marazlara karşı mücadele açmak,

e) Vüs'unun yettiği mertebe, öksüzlerle dul kadınlar ve metrûk çocukları himaye etmek.

Azerbaycan Hilâliahmeri memleketin millî bir müessesesidir. Esas mevcudiyetini hulâsa etmek lâzımgelirse: (harp ve sulh zamanında halkın sıhhatile alâkadar olmak) ifadesi en iyi tarif olur.

Cemiyetin nizamlarına göre:

Azerbaycan Sosyalist Cumhuriyeti vatandaşlarından olupta hukuku siyasiyesini idrâk etmiş bulunan her fert cemiyete aza olabilir.

Cemiyetin ilk faaliyet senesi, yani 1923 senesinin ikinci yarısı ile 1924 senesinin hemen hemen tamamı te'sis işlerine hasredilmiş ve bu müddet esnasında Cemiyet mekanizmasının iyi

Kuraklık mıntakasına yapılan yardım

Cemiydtimiz Meclisi umumisince iki dafada kuraklık mahâller mühtaçlarına muavenet için sarfına mezuniyet verilen 750000 Liradan acil yardım olmak üzere muhtelif Kuraklık muhtaçlarına nakten Tavzi Edilen 234431 Lira 48 kuruş birinci defa 135673 nufusa tevzi edilen 1077967 kilo un için saf edilen 165332 Lira 90 kuruş, bu defada 141545 nufusa tevzi edilmiş ve

edilmekte bulunan 2197823 kilo yemelik ve tohumluğa elverişli buğday için sarf edilen 240141 Lira 3 kuruş.

Bundan başka umuru nafiada çalışmak üzere Cemiyetimizce iş mıntakalarına sevk edilen muhtaçlar içinde 5153 Lira 7 kuruş sarfedilmiştir.

Tevzi ettirdiğimiz buğdaylardan büyük kısmı sütteki çocuklarda dahil olduğu halde nüfus başına on beşer kilo verilmek suretile dağıtılmıştır.

Tevziat kimsezi ve hiç bir taraftan medarı maişeti olmayan kadın, çocuk alil ve ihtiyarlara yapılmıştır.

işlemesi için lüzumlu görülen tedbirler alınmıştır.

Şurası şayanı kayttır ki, Hilâliahmer bu hazırlıklarını yaptığı sırada vesaiti maddiyece fakir denecek bir halde bulunmuş ve eline geçmiş olan paranın yekûnu 2400 rubleye bile çıkmamıştır. (bir ruble bizim paramızla bir lira kadardır) Bununla beraber biri Lenkhoran ve diğeri Ağdaş ta olmak üzere iki medikosaniter postu açılabilmiştir.

1925 deki Leningrat silâbzedegâmına 3400 rublelik bir muavenette bulunulmuştur.

1926 senesinden itibaren Azerbaycan Hilâliahmerinin faaliyyet sahasında mühim bir küşayış kayt edilmeye başlanmıştır. Bu cümleden olarak aynı senen'in Şubat ayında sıhhi levazıma ait bir mağaza açılmış ve cemiiyyetin varidat menbaları tespit edilmiştir.

Varidatın esasını şimendifer, tiyatro, sinema, ve saire gibi umumî eylence mahâllerine mahsus biletlerden istifa edilen resim vücûda getirmektedir. Bundan başka kaplıcalar idaresile aktedilen bir itilâf mucibince sanatoryumlardan alınan ücretlerden ve konsolosluk rûsumundan Hilâliahmer men-

Iğdır Şubemizin 7 Şubat münasebetile verdikleri bir müsamereden intiba

faatine bir hisse terk edilmektedir. Aynı zamanda, Azerbaycan halkı ile köylüsünün içtimai şeraiti hayatiyesini islah gayesine tevfikân ve cümhuriyetin sıhhiye komiserliği ile bilittifak aşağıdaki müesseseler açılmıştır.

Lenkoranın muzafatından Astarada bir göz hastalıkları tedavi hanesi.

2 — Dervişyar köyünde malarya ile diğer hastalıklara karşı mücadele etmek üzere bir tedavihane.

3 — Kiabbadgiar da tahribat yapan hastalıklarla keza malaryaya karşı mücadele için bir tedavihane.

4 — Kubatlada bir tedavihane.

5 — Yukarı karabaş da kadın ve doğum evi.

6 — Gandiya da hasta arabası.

1916 Senesinde ermenistanın Leninokan şehrinde tahribat yapan zelzele Azerbaycan hilâliahmerini vasi mıkyaştâ alâkadar etmiş ve bu uğurda 300 kişiyi tedavi altına alabilecek bir müessese vücûda getirildiği gibi felâketzedelere yiyecek hususunda da yardım edilmiştir. 1926 Teşrini evvelinin birinci gününden teşrini sani nihayetine kadar sarf edilen para 4450 rubledir.

1917 Kânun sanide Azerbaycan hilâliahmeri karayaz köyünün felâketzedelerine 2758 ruble kıymetinde olarak 6000 metre pamuklu ile düğme ve iplik levazımı gönderilmiştir. Aynı zamanda japonya zelzelesi bedbahlarına verilmek üzere japon salibiahmerine ve başka memleketlere para kônderilmiştir.

Yukarıda bahisi geçen müesseselerden başka hilâliahmerin idare ettiği ve masrafını gördüğü şu teşkilât vardır :

1 — Sıhhiye komiserliğinin ameliyat hanesinde en fazla muhtac köylülere tâhsis edilmek üzere 5 yatak.

2 — Sıhhiye müntesiplerinin çocuklarına mahsus olmak üzere çocuk hasta dairesi.

3 — Merimanof hastahanesine mülhak hasta bakıcılık kursu.

4 — Sıhhiye komiserliği hastahanesi nezdinde uyuz çocuklara mahsus 30 yataklı bir daire.

Üç sene zarfında Azerbaycan hilâliahmeri teşkilâtının Bakû ile vilâyetlere ait yardım pilânçosuna nazaran 57,034 kişiye müdavatta bulunmuştur ki bunlardan 7651 kişi malaryadan ve 11,550 kişi trahomdan tedavi edilmişlerdir.

1928 Snesinde İrandan gelen muhacirlere yardım etmek üzere seyyar bir heyeti sıhhiye teşkil edilmiştir ki vazifesinin hitamına mebni haziran ayında lağv olundu.

Çocuklara yardım sahasında azerbaycan hilâliahmeri bazı faideli eserler vücûde getirmekten hali kalmamıştır. Meselâ : 1928 Senesinde Kırığins muntkasında bir çocuk hayrat-hadesi, diğer üç muntıkada çocuk bakım evleri açdırılmıştır.

Yine aynı sene zarfında genç keşşafklarının sıhhi hizmetlerle alâkadar

olunarak bunlarla meşğul olmak üzere sıhhi heyetler teşkil edilmiştir.

Azerbaycan cumhuriyeti dahilinde eczahanelerin kâfi olmadığı nazari dikkate alınarak 2 eczahane açılmıştır.

Cemiyetin en esaslı ihtiyaçlarından biri sağlam ve maddi vasıtaları bol bir idare makinesi kurmak olduğu için bu uğurda mühim faaliyetler gösterilmiştir. Bu suretle vilâyet ve nahiyelerde sıhhiye teşkilâtına kuvvet verilerek teşkilâtın hududu genişletilmiş ve mahalli komiteler çoğaltılmıştır.

Mahalli komitelerin yardımları hiç bir menfaat mukabilinde olmadığı için Hilâliahmerin halk nazarında büyük bir hürmet mevkii kazanmasına bais olmuştur.

Hali hazırda azerbaycan hilâliahmerinin Bakıda 54 komite 21 hucresi ve 6000 azası vardır. Vilâyetlerde komite adedi 141 ve aza miktarı 21531 kişiye balığ olmuştur.

Demek ki cemiyetin umum azası 30000 den fazladır. Cemiyetin ilk

kongrası 1927 kânunuevvelinde akt edilmiştir kongraya 93 aza iştirak etmiştir. Mahalli komitelerin faaliyeti-ne gelince elde idilen neticelerden bunların maksada icab ettiği surette hizmet eyledikleri anlaşılmıştır.

Mahalli komitelerin kendilerine mahsus bütçeleri vardır. Bu sayede komiteler yalnız kendileri tarafından idare edilmek üzere bir çok müessese ler yapılmıştır. Alınan raporlara nazaran mülhakatda komitelerden yardım gören kimselerin adedi 2297 ye balığ olmaktadır.

Hilâliahmer fikrini daha ziyade tamim etmek ve bilhassa amelenin iştirakini te'min eylemek üzere hilâliahmer cemiyeti, beşinci Sovyet kongrasında bir nevi' meşher vücuda getirmiş ve bu meşhere temsili eşkâl ile cemiyetin inkişaf ve tekâmülâtı gösterilmiştir.

Hulâsa: Azerbaycan hilâliahmeri az bir zaman içinde Azerbaycan halkına faydeli bir müessese olmuş ve insanı, ictimai gayelere doğru sür'at ve emniyetle yürümekte bulunmuştur.

Partie Française

RESUME DES SECOURS ALLOUÉS AUX TERRITOIRES ATTEINTS DE LA SÉCHERESSE

Le secours que l'Assemblée Générale du Croissant Rouge a autorisé de dépenser en vue de venir en aide aux habitants des territoires atteints par la sécheresse s'élève à 750,000 Ltqs.

Ce montant, selon le besoin a été utilisé sous des formes différentes, telle que secours en espèces et secours en farine et en blé. Ces secours, l'œuvre de la sympathie et de l'intérêt que le Croissant Rouge porte à toutes les victimes de quelle nature que ce soit, se décomposent comme suit :

Une première somme de Ltqs. 234,431,48 a été distribuée en espèces aux habitants des régions atteints par la sécheresse dont un secours de cette nature s'imposait d'urgence. Ces derniers d'un nombre de 135673 ont, dans la suite, reçu 1,077,967 kilos de farine d'une valeur de Ltqs. 165.332,90.

Dernièrement 2,197.823 kilos de blés, représentant une valeur de 240.141 Ltqs. 03, sont distribués, dont la majeure partie a été distribuée et on continue activement à la distribution de la partie restante aux 141545 personnes.

En outre le Comité a dépensé une somme de Ltqs. 5.153,07, à titre de frais de voyage et de nourriture pendant le voyage, des personnes désireuses de se déplacer dans le pays pour aller s'employer dans les travaux Publics.

La majeure partie, du blé acheté a été distribué à raison de 15 kilos par tête d'habitant, les enfants de bas âges compris, et la distribution de la partie restant est activement poussée.

La distribution se fait aux femmes, aux enfants, aux invalides et aux vieillards dépourvus de toutes ressources.

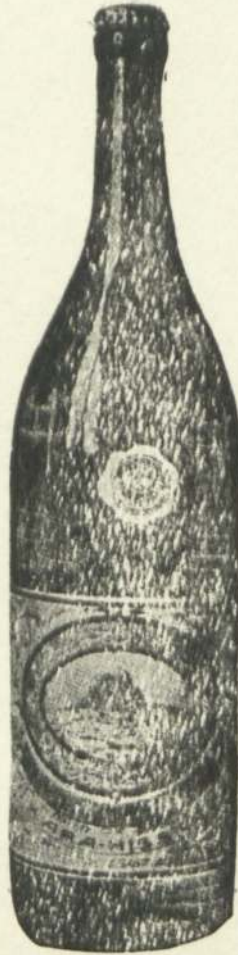
Hilâliahmer

Karahisar

maden

suyu

Sui hazım, mide, karaciğer, kum ve böbrek hastalıkları için yegâne tavsiye edilecek maden suyudur. Her gün taze gelmektedir.

Hilâliahmer

Karahisar

maden

suyu

Hasılatı Hilâliahmere aittir. Mütéhassıs Doktor tarafından mahallinde imla ettirilmektedir.

Deposu sirkeçide Nur hanında 3 Numaradadır.

Tel. İst. 62

Vatandaş

Hava mecmuasını muntazaman oku. Hem tenevvür edersin hem de memleketine yarayacak faideli bir işe yardım etmiş olursun.

Fiatı 10 Kuruştur

İSTANBUL — HİLÂL MATBAASI

1929